דער
קענעדער איד

Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע וואכענבלאט אין וויניפעג און גאנץ קענעדע
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454

Vol. III. No. 2. Winnipeg, Thursday, January 11ht, 1912. — Price Two Cents — וויניפעג, דאנערשטאג, כ״א טבת, תרע״ב.

ענגלאנד ערווארטעט דעם גרעסטען מינען סטרייק.

ווי א לעצטע קייבעל מעלדעט פון לאנדאן איז דער יעצטיגער קריזיס פון די קוילען גרעבער זעהר ערנסט, דען עס האלט יעצט ביים וואוטען וועגען א סטרייק, אויב די מינען בעזיצער וועלען ניט נאכגעבען א מינימום וויידזש. דאס וועט זיין איינער פון די גרעסטע ארבייטער סטרייקס וואס ענגלאנד האט ווען עס איז געהאט; שוין לעצטען מאנאט איז ניט געווען גענוג קוילען אין ענגלאנד און צוליעב דעם וועלען טויזענדער אינדוסטריען זיך מוזען אפּשטעלען: עס ווערט ערווארטעט א בירגער קריעג אויב די רעגיערונג וועט מאכען א פערזוך צו בעארבייטען די מיינס מיט דער הילף פון מיליטער. די מיינערס האבען יעצט אין טרעזשורי העכער 10 מיליאן דאלאר. אין גאנץ ענגלאנד איז דא העכער א מיליאן מיינערס, פון דיעזער צאהל בעלאנגען 611 טויזענד צו דער יוניאן. די פרעסע פאדערט אויף דער רעגיערונג אז זי זאל זיך ארייננמישען און מאכען א שלום.

וואהו פערשפרעכט גוטע וועגען.

מעיאר וואהו, רעדענדיג לעצטע וואך פאר די „יאנג מענס קלוב״ האט ערקלעהרט אז ביז נעקסטען זומער וועט פערטיג ווערען דער וועג פון וויניפעג קיין גאלוועסטאן, טעקסאס. נאך 30 מייל דארף נאך געמאכט ווערען, דאן וועלען שוין אויטאמאבילען קענען פאהרען דירעקט פון וויניפעג ביז דעם „מעקסיקא גאלף״. ער האט אויך ערקלעהרט אז א נייער גוטער וועג ווערט פראיעקטירט צווישען וואנקאווער און וויניפעג און עס וועט ניט נעהמען לאנג וועט פארטיידזש עוועניו צוזאמען פערבונדען ווערען מיט קאלגארי.

כינעזער אין טאראנטא פייערען זייער זיעג.

פון טויזענד כינעזער וואס געפינען זיך אין טאראנטא האבען אלע ביז איינעם געפייערט דעם זיעג וואס די כינעזישע רעוואלוציאן האט יעצט געהאט עהקלעהרענדיג רעפובליק. מיט א גרויסארטיגען פאראד איבער די גאסען, מיט פערשיעדענע קאלירענדיגע קאסטיומען און פאהנען מיט דעם בילד פון דעם ניי ערוועהלטען פרעזידענט פון כינא האבען זיי געמארטשט. צו דיזער ערייגניס האבען אלע כינעזער אין טאראנטא זיך אפגעשארען די צעפּ. די טאראנטאר בארבערס האבען קיינמאל ניט געהאט אזא „ביזי טיים״. צום מאס מיטינג וואס איז נאך דעם פאראד אבגעהאלטען געווארען זיינען נאר אריינגעלאזט געווארען „צעפּלאזע״ כינעזער. צוויי וואס האבען ניט געוואלט די צעפּ פערלירען האט מען ניט אריינגעלאזט.

ל. סאלאדאף עלעקטרישען
בעראטהונג פאר פאווער און עלעקטריק. פהאנס, בעלס און אלארמס איינגעפיקסט.
פהאן סט. דזשאן 1958
רעז. פהאן סט. דזשאן 1603
אפיס 522 סעלקירק עוו. רעז. 526 סעלקירק.

ווער עס איז הונגעריג
געהט אוועק זאפּט פון
ווארשויער רעסטאראנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווי, פראפּ.

פופציג בעלאו אין וויניפעג.

פאר די לעצטע 15 יאהר איז צוויי מאל געווען אזוי שטארק קאלט ווי די לעצטע צוויי וואכען. היינטיגע וואך איז דער טערמאמעטער אראב ביז 39 און 42 בעלאו זירא און היינט ביז 50. אלס רעזולטאט פון דיעזער שרעקליכער קעלט האט זיך א פאליסמאן אבגעפרוירן ביידע הענט. כמעט יעדע טהיר פערשפעטיגט זיך, מאנכע זאגאר אויף א טאג און מעהר. די ליידען פון די ארימע איז אונגעהויער.

האלבער ביליאן דאלאר ווערטה פאפירען אין סכנה

איינע פון די גרעסטע פייערס וואס איז ווען עס איז געווען האט אויסגעבראכען אין נויארק און פערניכטעט די בילדינג פון דער „עקוויטייבעל לייף אינשורענס קאמפאניע״. דער שאדען ווערט געשאצט אריבער 10 מיליאן דאלאר. זעקס לעבענס זיינען פערלארען געגאנגען. בעת מיר שרייבען דיזע ליינס שטעהט נאך אין סכנה א סייף מיט ווערטה פאפירען פון א האלבען ביליאן דאלאר פון פערשיעדענע רייל-ראוד קאמפאניס. 75 מיליאן דאלאר געפינט זיך אין דיעזער סייף פון וואלל סטריט אליין. דער פייער איז נאך ניט איינגעלאשען, און 140 פאליסלייט מיט דעטעקטיווס שטעהען און היטען דעם דאזיגען אוצר וואס ליעגט אין פייער.

רוסלאנד וויל העלפען דער כינעזישער רעוואלוציאן.

ווי עס ווערט בעריכטעט פון כינא האט רוסלאנד פארגעשלאגען דער נייער כינעזישער רעגיערונג אז זי וועט איהר העלפען צו בעקעמפפען די מאנדזשו דינאסטיע, נור מיט דער בעדינגונג אז מאנגאליע זאל אוועקגעגעבען ווערען צו איהר.

זעהר וויכטיג.

אן עקסטרא מיטינג פון די בני ציון ווערט פערופען אויף נעקסטען זונטאג 2 אוהר נ. מ. אין דער תלמוד תורה, אום צו בעהאנדלען זעהר וויכטיגע פראגען צווישען וועלכע אויך די פראגע וואס צו טהון מיט דעם רוח פון בצלאל. יעדער ציוניסט איז פערפליכטעט צו קומען אום ער זאל נאכהער קיין טענות ניט האבען.

שטאדטישע נייעס.

דער קאמפף געגען „פאליטישענסטווא״.

ביי א ריעזיגען מיטינג, פארינגען זונטאג אבענד, אין קווינס האל, איז געגרינדעט געווארען א נייער פערבאנד: „די אידישע ליגע״, וועמענס צוועק עס איז צו קעמפפען מיט די וואס פערקויפען זייער שטים און זייער איינפלוס פאר געלד אין צייט פון קאמפיין.

דער ערשטער רעדנער אויף דיעזען מיטינג, מר. י. סקלאווער, האט אין זיין רעדע ערקלעהרט וואס פאר א שאנדע די אידישע פאליטישענסטווא איז פאר דעם אידישען פאלק, וועלכעס האט זייט לאנג פערשטאנען די גרויסע נוצען פון ריינער פאליטיק. אגב האט ער אויך ערקלעהרט דאס יעצט געהען זיך ארגאניזירען יונגע לייט, אידעאליסטען, וואס ווילען אנפיהרען א קאמפף מיט די בילוגע, פערקויפטע נשמות און מאכען ריין די אידישע גאס אום ניט יעדער קאנדידאט זאל מיינען אז א אידישען וואוט קריגט מען נור פאר דעם דאלאר.

נאך איהם האט גערעדט מר. ה. זאלצמאן. ער האט שוין שארפער אנגעגריפען די פאליטישענס און זאגאר איינינע אנגערופען ביי די נעמען.

און אט דא וואלטען מיר וועלען אויפמערקזאם מאבען די אנפיהרער פון דער ליגע זיי זאלען פארזיכטיג זיין: פאר א פובליקום פון אפשר 7—8 הונדערט מענשען ווען עס ווערט פערשווארצט דער נאמען פון א פערזאן, דארף מען וועגען דיעזען פערזאנס פיעל נאכדענקען. עס זיינען דערמאהנט געווארען אזעלכע נעמען ווי למשל ראלער, נוספים, לעכטציער און אנדערע וועלכע זיינען בעקאנט אלס פאליטישענס, עס איז אבער דערמאהנט געווארען מ. ט ר י ל ע ר וועגען וועמען מיר האבען געקראגען ידיעות אז ער איז ניט ווערטה בלאמירט צו ווערען. מען דארף אלזא זעהר פארזיכטיג זיין.

דיעזע ליגע וועט אבהאלטען אין גיכען נאך איין מיטינג אין וועלכען עס וועלען זיך בעטייליגען מאקס פינקעלשטיין, לאיער, דער עדיטאר פון דער „טריביון״ און פיעלע אנדערע בעוואוסטע רעדנער.

דער קאנצערט איז דאס מאל געווען ניט זעהר געלונגען, דערפאר אבער פערשפרעכט די קאמיטע דאס ביים צווייטען מיטינג וועלען אין דעם קאנצערט זיך בעטייליגען גוט בעקאנטע וויאלאניסטען, זינגער, דעקלאמאטארס און ד. ג.

טשערמאן איז געווען מר. אלתר טשערניאק, וועלכער האט מודיע געווען אז מר. מ. פינקעלשטיין [לאיער] האט דאס מאל ניט געקענט בייוואהנען דעם מיטינג, ער פערשפרעכט אבער ביים צווייטען מיטינג צו רעדען. ווייטער האט ער אין קורצע ווערטער ערקלעהרט די בעדייטונג פון אזא פערזאמלונג און האט פארגעלעגט פאר דעם פובליקום זיך צו פערשרייבען אלס מעמבערס אין דער ליגע. פיעלע פון די פערזאמעלטע האבען זיך א לאז געטהאן מיט זייערע נעמען צום סטיידזש און פערשפראכען צו העלפען מיט וואס זיי וועלען קענען אום צו קעמפפען מיט די שטים-פערקויפער און „פאליטישענס״.

צו ענדע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציאן אין וועלכער עס איז ארויס געטראגען געווארען א פערדאמונג געגען די אלע וואס א דאנק זייער ביליגע פאליטישענסטווא, שענדען זיי דעם נאמען פון די וויניפעגער אידען.

ווען דער טשערמאן האט אויסגערופען דאס ווער עס איז איינשטימיג מיט דיעזער רעזאלוציאן זאל זיך אויפשטעלען, האט דאס גאנצע פובליקום — ארום 7—8 הונדערט — ווי איין מענש זיך אויפגעשטעלט.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד״.

זונטאג, דעם 14טען יאנואר אום 8 אוהר אבענד שארף וועט שטאטפינדען דער מיטינג פון פעראיין „אידישע יוגענד״ אין קווינס האל. א כראניק פון אידישען לעבען וועט פארגעלעזט ווערען פון מרס. ציזוקין. אויך וועט פערהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען דער פראיעקטירענדער שולע. אלע זאלען קומען אין צייט.

שטריק רייסט זיך איבער אין מיטען דער תליה.

א שרעקליכע סצענע האט זיך אין ווינדזאר, ווערמאנט דעם 5טען יאנואר אבגעשפילט ווען עלראי קענט, א מערדער איז געהאנגען געווארען פאר ערמארדען א קליין מיידעלע. די שטריק האט זיך איבערגעריסען און דער האלב בעוואוסטלאזער מערדער איז נאכאמאל געהאנגען געווארען. געדויערט האט עס פון איינמאל צום צווייטען אן ערך 10 מינוט און אין פערלויף פון דער צייט האט קענט זיך אזוי צושריען און צווויינט אז איינינע וועכטער אפילו האבען זיך פערדוקט אין א ווינקעל כדי ניט צו זעהן די שרעקליכע סצענע.

א קרבן פון פראסט.

פון ווירדען, מאניטאבא ווערט געמעלדעט אז ניט ווייט פון שטעדטיל איז געפונען געווארען א מאן פערפרוירען אויף טויט. דיזער פראסט קרבן איז טהאמאס באילי, א קארפענטער וועלכער וואהנט אין אאק לייק. ער איז געגאנגען פון שטאדט וואו ער האט זיך אנגעקויפט שפייז. דער פראסט אויף׳ן פעלד איז געווען אונערטרעגליך און ער איז אויף טויט פערפרוירען געווארען.

בוק-קיפּער
וויל האבען שטונדען ארבייט
האט א דיפלאם.
31
D. GENOFF, 605 Pritchard Avenue

א פאפולישאן פון א מיליאן פאר פראווינץ מאניטאבא.

ביי א מיטינג וואס איז ארגאנזירט געווארען פון פיעלע בירגער און שטאטישע רעגיערונגס בעאמטע אין ראיאל אלעקסאנדרא האטעל, איז בעשלאסען געווארען צו זאמלען געלד אום צו בומען און אדווערטייזען פראווינץ מאניטאבא אום די אימיגריישאן זאל זיך ציהען אהער מעהר אייפריג: די היגע פראווינץ האט אין גאנצען א בעפעלקערונג פון 460 טויזענד מענשען, שוין אריינרעכענענדיג וויניפעגער בעפעלקערונג אויך. און יעצט דענקט מען דורך אדווערטייזען צו ציהען ביז א מיליאן מענשען. אין דער קאמיטע זיינען אריין פאלגענדע פערזאנען: סיר וויליאם האנא, פרעזידענט, ליוטענאנט גאווערנאר קאמעראן, פרעזידענט. ד. ראז מעיאר פון סעלקירק, האמילטאן מעיאר פון נעפאווא. גרעגארי בארעט מעיאר פון קארבערי, דזש. קאלדוועל מעיאר פון דאופין, דזשאן גארלאנד מעיאר פון פארטיידזש לא פרעריע. דזש. דזשאנסאן מעיאר פון עמערסאן, דזש. פלעמינג מעיאר פון ברענדאן, ה. ד. וואהו מעיאר פון וויניפעג. מאלקאלם, פארטל, ארגוע, עלגין רילע, סאנפארד עוואנס, עדוארד בראון, הענבאך, דזש. ה. אשדאן, טשארל סמיט. זיי דענקען אויפצופאדערען יעדען איינציגען בירגער צו אנפאנגען א קאמפיין אין דער אויסערער וועלט און צו בעקענען אויסלאנד מיט דעם גוטס וואס מאניטאבא בעזיצט. און וואס זי קען געפען יעדען וואס וועט קומען אהער.

פראנצויזישע מיניסטעריום געפאלען

לעצטע וואך איז דורך דזשאזעף קלעמענסא, דער עקס פרעמיער פון פראנקרייך געפאלען דאס פראנצויזישע מיניסטעריום. דאס איז געשעהן צוליעב אן אנפראגע וואס קלעמענסא האט געמאכט דעם אויסערען מיניסטער דעסעלווע וועגען די פערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד אין בעצוג צום מאראקא סכסוך.

פיר נייעם אויסערען מיניסטער איז בעשטימט געווארען מר. דעלקאסע און מען האט מורא אז א דאנק דעם איז א מלחמה צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד אונפערמיידליך, ווייל דעלקאסע איז אלע מאל געווען אן אפענער געגנער געגען דייטשלאנד נאך צוליעב דער פראנצויזישער פראווינץ עלזאס לאטרינגען וואס דייטשלאנד האט צוגענומען אין 1870 און דעלקאסע קוקט ארויס אז מען זאל זיך אפרעכענען מיט דייטשלאנד.

א איד איז ארעסטירט געווארען אין לאנדאן און פערהאלטען אויפ׳ן פערדאכט אז ער קען אויפדעקען די בלוטיגע געהיימניס פון דעם דאפעל מארד פון וועלכען דער רעסטאראנט קיפּער מילשטיין און זיין פרוי זיינען געפונען געווארען צושטשערטע אין זייער וואהנונג. דער ארעסטירטער זאגט אז ער ווייס פון קיין זאך ניט.

א ביל וועגען וויניפעג.

אין אטאווא׳ר פארלאמענט האט דעפּוטאט בראנר ארייננגעבראכט א ביל וואס אויב ער וועט דורכגעהן, וועט די שטאדט וויניפעג מוזען איינארדנען א נייע סיסטעם אויף צו ריינעגען שמוץ און מיסט. דער ביל לויטעט אז קיינע מיסט אדער שמוץ זאל אריינגעווארפען ווערען אין רעד ריווער. היינט נאך ווערט די גאנצע מיסט און שמוציגע וואסער אריינגעלאזט אין ריווער. מען ערווארטעט אז דער ביל זאל דורכגעהן.

ארבייטער געגען אימיגראציע

א קאמיטע פון קענעדער טרייד און לייבאר קאנסול האט זיך דיעזע וואך געווענדעט צום פרעמיער אין אטאווא מיט א פאדערונג צו בעשרענקען די אימיגראציאן. דער טרייד און לייבאר קאנסול פאדערט אז ניט נור כינעזער און יאפאנעזער זאלען ניט אריינגעלאזט ווערען קיין קענעדא, נור אויך אלע אזיאטען זאלען ניט טארען אריינקומען אהער. אויך זאל דאס געזעץ וועגען 25 דאלאר צו צייגען ביים אריינקומען, שטרענג אפגעהיט ווערען. צווישען אנדערעס האט די קאמיטע געזאגט: עס איז ניט גוט פיר א קענעדער ארבייטער צו זעהן זיין פלאץ פערנומען זאגאר פון אן ענגלישען בירגער, ווער שמועסט פון א „פאראיינער״.

איבעראשענדעס.
סעמועל לאוב אנשטאט אייזיקאוויטש.
דער גוט בעוואוסטער אייזיקאוויטש רעסטאראנט וועלכער רופט זיך אונטער דעם נאמען
„די יוראפּען קאמערשיעל רעסטאראנט״
איז איבערגענאנגען אונטער א נייע מענעדזשמענט וואו פרישע, געזונדע שפייז און בעסטע מאכלים ווערען סערווירט.
ספּעציעל מאכען מיר בעקאנט רייזענדע, דאס זיי קענען קריגען צו יעדער צייט בעקוועמע, ליכטיגע צימערען פאר א גאנץ ביליגען פרייז.
מיט אכטונג סעמועל לאוב.
34 Martha Street — Phone Main 4750

ALLOWAY & CHAMPION, BANKERS & BROKERS
אויב איהר דענקט אהיים צו פאהרען!
עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופרידענשטעלען. מיר זענען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעלשיף קאמפאניעס. אונזערע אידישע בעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דינסט און וועלען אייך געבען אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע.
מיר האלטען שטענדיג אין אונזערע קאסע אין ווייסע סומע רוססישע, עסטרייכישע און פרעמדע געלדער וועלכע מיר פערקויפען צו די נידריגסטע פרייזען. מיר שיקען געלד שנעל און זיכער איבער דער גאנצער וועלט.

אללאוועי און טשאמפיאן
667 MAIN STREET

קיין אורזאכע
איהר האט ניט קיין אורזאכע וואהרום איהר זאלט ניט נוצען מר. נ. סעגאל׳ס ברויט. דאס איז די איינציגע אידישע בעקעריי וואו אלעס ווערט געמאכט אויף דעם ריינסטען אופן פון דעם בעסטען מעהל. און יעדער צייט קענט איהר אליין אריינקומען און זעהען ווי מר. סעגאל גיט זיך די מיה אז דאס ריינקייט ביים באקען זאל אפגעהיט ווערען און דאס מעהל וואס ער קויפט זאל זיין פון דאס בעסטע און שענסטע פרישע און גוט געפאקענע חלות אדער ברויט קריגט איהר צו יעדער צייט. פרובירט איינמאל און איהר וועט בלייבען א שטענדיגער קונה ביי
N. SEGAL
510 Selkirk Ave.

איך מאך בעקאנט צו אלע וויניפעגער אידען אז איך האב ערהאלטען פערשיעדענע
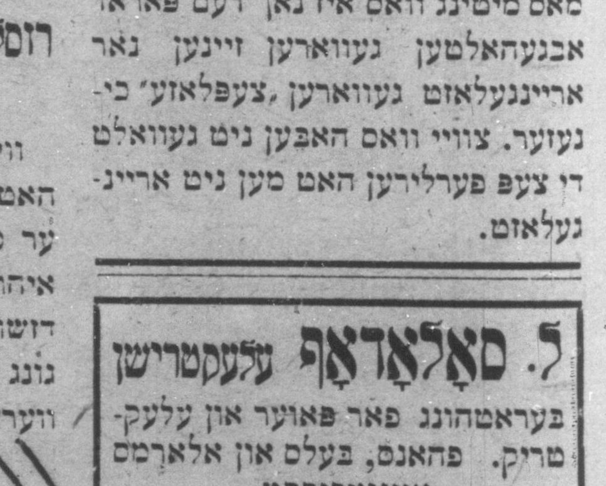
40 פערד
קליינע און גרויסע
און פערקויף פערד מיט דער בעסטער גאראנטי און סאטיספעקשאן. ביז נאך 24 שעה אויב איהר געפינט א חסרון אין דעם פערד, נעהם איך איהם צוריק. מיין סטייבעל איז אין 536 קינג סטריט, קאר. פלארא עווענו.
וועסטערן עקסטשענדזש ישראל לעווין
רעזידענס טעלעפאן סט. דזשאהן 1848

שבת אויבס.

א פיטאקעל א מצוה.

קיבעצער פון וויניפעג, פערפעהלט ניט די מצוה! פיר איין פיטאקעל וועל איך אייך לעבעדיג מאכען נארקי'ס א העלד פון „נא דניע" און ער וועט לאכען פון אייערע וויצען. מיט איין פיטאקל וועט איהר פערשפארען די אונגעהויערע קאסטען פון א פאלש סאלדאטען צו קיצלען משה'ן, ער זאל לאכען פון אייערע חכמות, בעוואונדערען אייערע איינפעלע און קוועלען פון אייער „ניפע נימע" סאטירע.

און ער וועט לאכען, הויך לאכען אין אלע גאסען און הילכיג וועט שוועבען זיין געלעכטער ווי א דונער אין א גאס רעגען און איהר וועט זיך מעגען פארשטעלען אז דאס לאכט דאס פאלק, קניעט פאר אייך און בעוואונדערט אייער טאלאנט.

זעהט! פאר איין פיטאקעל וועט ער לאכען אזוי אז מען וועט מיינען איהר זייט גרויסע מענשען, שרייבער, הומאריסטען. איבעראל וועט מען אייך בעגעגנען מיט עהרע, מיידלעך וועלען אייך ליעב האבען, אייערע ווייבער וועלען אייך ניט שעלטען און טאטע-מאמע וועלען זיך בענשען אזעלכע קינדער צו האבען.

ער וועט לאכען אפילו דאן ווען פערשטענדיגע מענשען וועלען פערמאכענדיג די אויגען א פרעג טהאן: „א, גאט, וואו וואקסען דאס אזעלכע?!"

אין גאנצען איין פיטאקעל און ער וועט שטעהן אויף די קניה, קוקען אייך אין די אויגען, גרייט צום לאכען.

און הילכיג וועט זיין דער געלעכטער ווי א דונער אין א גאס רעגען און איהר וועט מיינען אז דאס לאכט דאס פאלק, קניעט פאר אייך און בעוואונדערט אייער טאלאנט.

גיט מיר בלויז איין פיטאקעל!

ק א ל א נ י ס ט.

בעאיינפלוסט פון א סאפער, גענעבען פון א גמילות חסדים פעראיין, האט מר. אסאווסקי [וועלכער איז געווען דארט טשערמאן], אויף א מיטינג פון „יונגענד פעראיין" זיך אויסגעשפראכען אז אויב אירגענד ווער וועט פראקלאמירען דעם „יונגענד פעראיין" אלס אן אמיוזמענט פעראיין, וועט ער רעזיגנירען.

די חברים קלויבען זיך אויף'ן נעקסטען מיטינג צו מאכען א פארשלאג וועגען אמיוזמענט, אום צו זעהען אויב מר. אסאווסקי וועט טאקע האלטען ווארט.

א ח ב ר.

קפיצת הדרך

(א מין בריוועל ר"ל צום רעדאקטאר).

ווערטהער נענאסען

מיר גלויבען אפילו ניט אין קיין נסים, נור נעה גלויב ניט א זאך וואס מען זעהט אליין מיט די אויגען, ע"כ ווענדען מיר זיך צו אייך אז איהר זאלט אונז פתור זיין דאס רעטעניש:

אייער מיטארביטער האט אונז בעוויזען צווי ארטיקלען וועגען פארטייפראגען וואס זעהענדיג נור די גרעב פון די בלעטלעך איז אונז ניט גיט נעוואהרען, אנגעפאנגען האט ער פאר אונז זיי פארצולעזען אום דאנערשטאג פריה און געענדיגט האט ער זונטאג פאר נאכט פונקט ווען ער האט בעדארפט געהן צום מיטינג פון „יונגענד פעראיין".

די גאנצע צייט ווען ער האט געלעזען האבען מיר זיך געקוויקט מיט לימענעס און איינגעמאכץ, צוויי פון אונזערע זיינען געשטארבען פון נודנאסט, א צווייטער איז יעצט אין משוגעים הויז אין סעלקירק וועסט און 3 זיינען פארביי, דר. בערקאוויטש אטענדעט זיי.

יעצט אבער ווען דיעזע ארטיקלען זיינען ערשיענען אין „קענעדער איד" האבען מיר זיך נעריבען די אויגען, געביסען די פינגער און געקנייפט אין די באקען: הערט א מעשה, ביידע ארטיקלען זיינען דאך גרויס ווי א נעגיץ און האבען בעקומען קפיצת הדרך.

ווי איהר ווייסט זיינען מיר מיט אייך, פאני רעדאקטאר, ניט אזוי שוה בשוה, מיר וועלען אייך אמאל פאקען אין א הינטער געסיל וועלען מיר אייך אויסדרעהען א פוס, דאך אבער פאר אייער נאבעלער ארבייט ביי די אויבענדערמאהנטע ארטיקלען און פאר אייער „קונץ" וואס איהר האט בעוויזען, האבען מיר בעשלאסען אייך צו שטעלען א מצבה פון פיססען האלץ, און אייך קויפען צוויי פלעשער רויטע טינט.

מיט גרויס רעספעקט, אכטונג און דרך ארץ פאר אייער רויטען „פענסיל פאר וועלכען מיר הויבען די הוטען און בוקען זיך בלייבען מיר גענאסען פון יאקום בעסטע און פון פיפעלס פוק סטאר.

א פאאר ווערטער.

(וועגען א ראד. נאציאנ. שולע).

פאר דער לעצטער צייט האבען מיר א „נייע" ערשיינונג אויף דער אידישער גאס, און דאס איז די גרינדונג פון א ראדיקאל נאציאלע שולע, די איניציאטארען פון דיעזער אונטערנעהמונג זיינען איינינע מיטגליעדער פון דעם פעראיין „אידישע יוגענד". ס'האלט שוין זאגאר אזוי ווייט דאס א קאנפערענץ איז בעשלאסען געווארען צו איינבערופען פון דער ראדיקאלער קאלאניע, אייניגע „פראפעסארען" האבען בעצייטענס אנגעפאנגען צו שטודירען די מעגליכקייט און ניט מעגליכקייט פון אזא אונטערנעהמונג. אייניגע זיינען מיט דער מיינונג דאס מיר האבען ניט גענוג עלטערען [ראדיקאלע נאטירליך] וועלכע זאלען געבען זייערע קינדער אין אזא שולע ווי די גרינדער שטעלען זיך פאר.

עס וואלט זיין ניט מעהר ווי רעכט דאס די איניציאטארס זאלען פאר אלעס א טראכט טהאן צי עס איז ניט נויטווענדיג פריהער פון אלעס גרינדען א שולע פיר זיי זעלבסט, זיי אליין זאלען קענען האבען א ריכטיגען בעגריף פון אזא שווערע אויפגאבע ווי גרינדען א ראדיקאל נאציאנאלע שולע. עס איז ריכטיג דאס דינגען א פאאר רומס פיר אזא שולע איז מעגליך; נו, „פראפעסארען" האבען מיר גענוג, געלד איז א „קליינינקייט", קינדער פון ראדיקאל נאציאנאלע עלטערען וואלטען מיר ווי ס'איז צוזאמענגעקליבען, נו, און וואס צו לערנען? ווי אזוי צו ערציהען דאס קינד ס'זאל בעפרייעט ווערען פון די אלע דאגמאס? ווי אזוי צו פערשטעהען די פסיכאלאגיע פון קינד און דעם קינדס נאטור אין אלגעמיין? פיליכט זיינען נאר די איניציאטארס מיט דער מיינונג אז דאס אלעס איז פון קנאפער וויכטיגקייט און זייער אבזיכט איז צו גרינדען א ברענטש פון דער עקזיסטירענדער תלמוד תורה, אויסבייטען עטוואס די פארם און אינהאלט?

אזוי צי אנדערש דערווייל טומעלט זיך וועגען א שולע און וואס און ווי דיעזע שולע וועט זיין איז ניט זעהר קלאהר. מיר האפען דאס די יעניגע וועלכע מיינען ערנסט מיט דער אונטערנעהמונג וועלען עפענטליך געבען א צופריעדענשטעלענדען ענטפער, דערווייל בלייבט אונז צו ווארטען.

י. פראסאוו.

אינדיאנער איז א גוואלדיגער ערפאלג. איך פארקויף נאציאנאל פאנד סטעמפס צווישען זיי אין די טויזענדער. זיי זיינען בערייט אבגעבען אפילו זייערע פעלצלעך פאר אביסעל „כרמל" ווייו.

. . .

מאחורי הפרגוד האבען מיר געהערט אז דער פעראיין „אידישע יונגענד" איז שטארק ברוגז וואס מען בעליידיגט זיי אין דער פרעסע.

אלס א סימפאטייזער פון פעראיין, וואלט איך געראטהען מען זאל דאס איבערגעבען צו דער „אידישער פרעס קאמיטע". געוויער מיינד, זיי וועלען שוין ניט שווייגען...

. . .

די צושויער פיים „קעניג ליער" אין אידישען טהעאטער זיינען אוועק מיט „געפראכענע הערצער" און האבען געקלאגט ווי „ירמיהו הנביא" אויף — די פאאר סענט...

. . .

וויניפעגער אידען! איהר מענט שוין ווערען קבצנים. די „דייטשע יאהודים" האבען געגרינדעט א גמילות חסדים פעראיין...

. . .

ניט אנדערש אז עס איז משיח'ס צייטען: מר. טשערניאק און מר. זאלצמאן זיינען געשטאנען אויף איין פלאטפארמע און — נאר נישט...

. . .

איינער א לץ, הערענדיג מר. סקלאווערען רעדען, האט געפרעגט: ווער סופלירט איהם?

א בקשה צו אלע רעדנער.

פליעז, ווען איהר האלט ספיטשעס, בענוצט זיך ניט מיט העבראישע פסוקים. עס גרילצט אין די אויערען...

. . .

ווען מיר האבען געפרעגט א היגען „פארווערטס'איסט" וועלכע ארטיקלען זיינען אין „פארווערטס" די בעסטע, האט ער געענטפערט: דער ארטיקעל „וואס איז א נעקסט דארינג". והראיה — האט ער בעהויפטעט — דאס שטעהט פיעל מאל אויף דער 4טער פיידזש נעבען קאהאן'ס עדיטאריעל....

שפילקעס

פון חבורה הוצער.

א בריוועל פון מר. לבדי.

ווערטהע חברים ציוניסטען!

איך וויל יעצט אייך איבערגעבען א פאלשטענדיגען בעריכט פון מיין טור: די פראפאגאנדא פאר דעם „נאציאנאלען ארבייטער פערבאנד" צווישען די

וועלטער פשט'לעך און מאדערנע בעגריפע.

פון אן ענציקלאפעדיסט.

אדם: דער ערשטער מענש און קרבן פון א פרויס נאשערי.

איד: [לויט דר. זשיטלאווסקי'ס מיינונג] וואס מעהר איד — מעהר מענש — וואס מעהר מענש — א גרעסערען סייז סוט טראגט ער.

אידענע: פאר מאנכע אידען א לעבעדיגער גהינם.

אידישע יוגענד: אן עקזיסטירענדער פעראיין — וואס זוכט עקזיסטענץ בערעכטיגונג.

אקטיאר: איינער וואס אמוזירט דעם עולם.

אקטריסע: איינע וואס דארף אמוזירען דעם עולם ווען דער מאן ענדיגט.

אשת חיל: א פרוי וואס טראגט דאס שטרייטעל און דער מאן ווינט די פייפי.

באד: א פלאץ וואו אידישע דיפלאמאטען פערהאנדלען זייערע און פרעמדע סכסוכים.

באנדער: איינער וואס פערנעהמט א פלאץ אין אמעריקאנער פאמיליענלעבען

בארדער: א פערשפעטיגטע כלה-מתנה פאר „זיין" יונגע מיסעס.

באנאנע: אזא פרוכט וואס די שאלעכץ פון דעם ווארפט מען אין אידישען טהעאטער פון גאלערי ארונטער.

פלאטע: [נאך ה. וויינבערגס מיינונג] איז א אידענע ניט געמאכט פון דעם מאטעריאל.

ביער: א פאליטישער מיטעל צו איבערבייטען א גאווערמענט.

גרינס: ביי מאנכע אידישע דראמאטורגען — מאטעריאל פאר זייערע דראמאס, כדי עס זאל ארויסרופען דאס נויטיגע ציבעלע טרעהרען ביי משה'ן.

גרינער: איינער וואס נעהמט זיך שאפען א נייע קולטור אין דעם לאנד וואוהין ער קומט.

גליק: דאס וואס איינער זוכט שטענדיג — געפינט ער ניט, זאגט ער: „איך האב אמאל געהאט גליק".

דיסקוסיאן: ווען איינער דעם צווייטען וויל ניט פערשטעהן.

דלות: ווען אידען הויבען אן אויסצורעכנען וואס זיי האבען יא.

דיכטער: איינער וואס שרייבט אונפערשטענדליכע זאכען.

היסטארישע דראמא: נסים, נפלאות און מענץ.

היסטאריקער: צווישען אונזערע קרייזען איינער וואס ווייס גארנישט, לעקטשורט ער פון גרעץ היסטאריע.

היטעל: ביי מאנכע מענשען איז עס דער איינציגער סימן, אז זיי פארמאגען א קאפ.

ווינטער: אזא צייט ווען סאסקיטעס ענדיגען זיך און לעקטשורס פאנגען זיך אן.

ווארט פיהרער: אזעלכער וואס קען ניט פיהרען מיט א [illegible]

(פארטזעצונג [illegible])

אין די טהעאטערע.

אין קווינס טהעאטער.

נעקסטען דינסטאג אבענד וועט די מאדאם שעהנגאלד אויפטרעטען צו איהר עהרען אבענד אין דער פיעסא „קאפיטאן דרייפוס". די ראלען פון דיזער פיעסא זיינען זעהר גוט פערטיילט צווישען די אקטיארען און עס איז צו האפען דאס דיזער אבענד וועט זיין אמוזירענד פאר פובליקום, וועלכעס וועט געניסען גייסטיגען פערגעניגען.

די מאדאם שעהנגאלד האט די הויפט פרויען ראלע אין דיזער פיעסא און ווער ווייס עס ניט אז די מאדאם שעהנגאלד גיט זיך אב ערנסט און טריי צו איהרע ראלען.

אין די וואקער טהעאטער.

פרייטאג און שבת און שבת מאטינע שפיעלט זיך אין די וואקער טהעאטער די קאמעדיע „די טראוולינג סיילסמאן". דאס איז א זעהר אמוזירענדע קאמעדיע וואו עס קומען פאר מאמענטען פון דאס לעבען פון סיילסליים וועמענס שיקזאל איז ארומצופאהרען איבער דער פראווינץ. עס שטעלט פאר א קריסטמאס אבענד ווען די סיילסליים קומען זיך צוזאמען און פערברענגען אין א געמאכטע פריילינע שטימונג דעם פייער אבענד. און דאך איז די גאנצע פליי אזוי אמוזירענד אזוי קאמיש דאס יעדע ווילע פלאצען די טהעאטער געהער ארוים אין א הארציגען געלעכטער.

מאנטגאמערי און סטאן זיינען צוויי בעריהמטע מיוזיקאל קאמיקער וועמענס נעמען זיינען איבעראל בעקאנט און וואו זיי קומען מאכען זיי דעם גרעסטען סוקסעס. דיזע צוויי בעגאבטע קאמיקער וועלען אויפטרעטען נעקסטע וואך 3 נעכט פון מאנטאג און מיטוואך מאט. די לעצטע העלפט פון

דער נעקסטער וואך וועט געשפיעלט ווערען „וויט עדנאר טולס" דאס איז א שעהנע פליי ביי וואס דאס פובליקום וועט זיך פיין אמוזירען.

אין די וויניפעג טהעאטער.

נעקסטע וואך ווערט אין דער חיים פון די פראמינענטע ארטיסטען — אין די וויניפעג טהעאטער — אויפגעפיהרט א שעהנע פיעסא מיט דעם נאמען „פיערי דהי פליינס".

דיא פראמינענטע שוישפיעלער וועלען אין דיזער פיעסא ציינען זייער טאלאנט, דען זיי האבען גוט צוגעפאסטע ראלען צו זייערע כאראקטערע.

אין אלגעמיין האבען די שוישפיעלער זעהר פילע גוטע פיעסען אויפגעפיהרט ביז יעצט און אזוי וועלען זיי אויך ווייטער אויפפיהרען די בעסטע פיעסען וואס עס זיינען פאראן אויף דער ענגלישער ביהנע.

די פאטראנייזער פון דעם וויניפעג טהעאטער וועלען אהן צווייפעל געניסען א פרעהליכען אבענד און גייסטיגען פערגעניגען ווען זיי וועלען נעקסטע וואך אנוועזענד זיין אין טהעאטער.

אין עמפרעס טהעאטער.

די פראגראם פאר נעקסטער וואך ווי די פראגראם פון די פארינע וואכען וועט אהן צווייפעל זיין אן איבערראשונג פאר די פאטראנייזער פון דעם עמפרעס טהעאטער. שוין זייט לאנג אז דאס מענעדזשמענט שטרעבט צו אויפהאלטען דעם פרעסטיזש און גוטען נאמען פון דאס טהעאטער און דאס איינציגע וואס זי ווענדעט אן דערצו, איז צו געבען דעם פובליקום אן אבענד פון גייסטיגע פערגעניגען און צו ברענגען אין דעם עמפרעס טהעאטער די בעסטע ארטיסטען וואס געפינען זיך אויף דער וואדעוויל ביהנע.

לעזט אונזערע אדווערטייזמענטס און איהר וועט זיך איבערצייגען אז דאס וואס מיר זאגען איז ריכטיג. אי-מער געבען מיר דאס בעסטע און דערפאר האבען מיר אזא ערפאלג אין אונזער טהעאטער.

אין גרענד טהעאטער.

א פראכטפאלע פליי וועט אויפגעפיהרט ווערען אין דעם גרענד טהעאטער נעקסטע וואך פון א קינסטלער געזעלשאפט, דאס שטיק „די ליטעל אוטקעסט".

די סמיידזש וועט זיין א הויפטפאל דעקאריט און די קאסטיומען גלענצענד.

אין אלגעמיין איז דאס גרענד טהעאטער א חיים פאר אמיוזמענט אין פאלען זיגען פון ווארט. דאס נייע מענעדזשמענט שפארט ניט קיין מיה און קיין געלד אום צו מאכען מעהר אינטערעסאנט דאס טהעאטער און אלעס וואס איהר זעהט אין גרענד טהעאטער איז אמוזירענד און פערשאפט אייך גייסטיגעס פערגעניגען. איין מאל בלויז איז גענוג איהר זאלט קומען אין די גרענד טהעאטער אום איהר זאלט זיך איבערציינען אין דער ריכטיגקייט וואס מיר פערשפרעכען.

א גרויסארטיגער קאנצערט און באל.

די היגע סאציאל דעמאקראטען פעראנשטאלטען אויף שבת אבענד דעם 27טען יאנואר 8 אוהר אבענד א גרויסארטיגען קאנצערט און באל אין מיניוקס האל דאפרין עוו. מיה און געלד ווערט ניט געשפארט אום דיעזען קאנצערט און באל צו מאכען פאר א סוקסעס. דענס וועט זיין ביז שפעט אין דער נאכט.

קיעווער שטאט דומא פיר אידען

א בעריכט פון רוסלאנד מעלדעט אז די קיעווער שטאדט דומא האט דערלאנגט א ביטע צו דער רעגירונג אין פעטערבורג אז קיעוו זאל ארייננענומען ווערען אין „ער טשערטא און אידען זאלען דארטען מענען וואהנען.

ראקסבארא טירקישע סיגארעטס 15 ס.

באק-אי ווירדזשינא סיגארעטס. 10 ס.

געמאכט אין דער וועסט פאר וועסטערן לייט.

האלב אומזיסט!!

מיר געבען יעצט אוועק 10 ערליי סטיילס

קאבינעט בילדער

רעגולער פרייז פון $5.50 ביז $8.00

יעצט בלויז $2.75 א דאזען.

פאסטיל קארד בילדער

6 שטיק 50 סענט. 15 שטיק 1 דאלאר.

טשאראטס, בערענשטיין און וואלטער, פאטאגראפערס.

576 MAIN STREET PHONE GARRY 4144

...גען דער הומאר און וויצען אבטהיילונג.

(בריעף צום רעדאקטאר און די ענטפערס אויף זיי.)

...אפען פאריגע וואך אריינגע-
...א היפשע ביסעל „בריעף צום
...אר" וועגען דעם עדיטאריעל
...און זיין ווירקונג אויף גדולים".
...— די ניט נעקיפעצטע אפנים
...שטארק צופריעדען און לוי-
...פאר אונזער — ווי איינער
...זיך אויס — „נאבעלען" טהאט
...ציאלען" איינפאל, די אנדערע
...וויינען שטארק אונצופריעדען.
...דיקען דיזע אלע בריעף וועט
...פלאץ פערנעהמען, מיר וועלען
...און קירצען איפערגעבען דעם
...פון די בריעף און אויך די
...ערס אויף זיי.
...סני נהור (עס קען זיין אז דאס
...וועלפער וואס האט כח געהאט
...קיבעצען יענעם נאך אין דער
...חנוכה ווין אבטיילונג, און
...ניט הולדען וועך אן אנדערער
...עס אויף זיין חשבון) דיזער סני
...עט זיך ממש רחמים: „איך האב
...שרייבט ער, אז דיזע אפטיי-
...פלויז א וויץ: ד. ה. אז לכבוד
...ניט איהר א פאאר קאלומנס.
...ערשט איהר מיינט דאך עס
...גאנץ ערנסט און ווי א פריינד
...איך אייך ניט אנצוהויבען זיך
...וויניפעג. דא איז ניט נויארק,
...וועט מוזען זיך דא דרעהען ארום
...און דיזעלבע פעראיינען און פער-
...ארען, ווילענדיג ניט ווילענדיג ווע-
...און ווי איך בעטראכטען אלס געגנער.
...ענפעהר דאס זעלבע נור אין א
...ברונז'ערען טאן שרייבט מיסס
...לעאפאטרא" (פסעוואדנים, זעהט
...פון א מאנסביל.) איהר זייט דא
...שרייבט זי — א גרינער און זייט
...בעקאנט מיט די אלע פעראיינען
...וועלכע זיינען ווערטה געקיבעצט צו
...איהר קענט פלויז די גאר נא-
...צו אייך, איהר וועט בלויז זיי
...עלען אזוי לאנג ביז אייך און זיי
...ט נמאס ומאוס ווערען און דאן וועט
...הר מוזען אויפהערען צו וויצלען זיך,
...פשוט זידלען און דאס איז זעהר ניט
...אנסוערטה. איך אלס א לעזערין
...אייער צייטונג פראטעסטיר ענער-
...געגען אייער נייעם „אטרעקשאן".
...שטער גיסט זי אליין אויס א היפש
...שמוץ אויף דעם בחור הזעצער,
...נחור און על כלם אויף פראסאוו'-
...איהם טהיילט זי איין די גרעסטע
...רע.
...און א מעהר ירנזון-טאן, שרייבט
...טשערניאק: ער האט לכתחילה
...שרייבט ער — אליין געלאכט פון
...עען זאגאר ווען זיי זיינען נעגאנ-
...אויף זיין איינענעם חשבון. אבער
...עדיטאריעל האט איהם געצוואונ-
...זיך צו פערטראכטען איבער דיזער
...און נאך א לאנגען ישוב הדעת
...ער גע' ומען צו דער איבערצייגונג
...מיר פעציהען זיך ניט עהרליך צו
...דער פראגע און אט ווארום: מיר
...— זאגט אויך ער — גרין און
...קעסטוועגען איז אונז בעקאנט אז די
...שטאדט בכלל און די ראדיקא-
...בפרט ליידען פון אונטהעטיגקייט
...אונטערשעצונג(?); אז עס פעהלען
...טריבוטען, דערום וואלט די ציי-
...בעדארפט בעגריסען יעדע אונ-
...טערנעהמונג, אם ענדע האט די צייטונג
...„אנגערייצט" (א שעהן ווארט!)
...מיטארבייטער אויף צו קיבעצען
...פעראיין „אידישע יוגענד" וועלכער
...טיטווענדיג און פיעל פערשפרע-
...און וועמענס מיטגליעדער בעצי-
...זיך גאנץ ערנסט צו זייערע אויפ-
...: די צייטונג — ווי מען קען זיך
...דריקען פונם עדיטאריעל — זאגט
...אישען: „ווארפט אראב די פיהרער
...יוגענד פעראיין"!
...טער גיט ה' טשערניאק א גאב
...קיבעצער און על כלם ווידער אמאל
...פראסאוו'ען. [ארימער פראסאוו!]
...און א גאנץ איינגעהאלטענעם טאן
...שרייבט מר. פריינד. ער בעט זיך
...ים אז מען זאל ניט זאטשעפען די
...פעראיין. נענוג — שרייבט ער —
...ס זיי מאכען קוים א לעבען, דארף
...זיך נאך וויצלען איבער זיי? אגב
...עען די אקטיארען שוין אויף'ן שוועל
...אבפאהרען, היינט צו וואס זאלען
...אועקטראגען א שלעכטע מיינונג

פון וויניפעג און פון זייער צייטונג?
אין א וויציגער פארמע שרייבט ה'
„פרעסער פון שבת אויפס". ער — זאגט
ער — מיסטער רעדאקטאר, איהר קענט
זיך קיבעצען וועמען איהר ווילט, נור
אויב איהר וועט זיך זאטשעפענען מיט
מיין פעראיין, מיט מיין גבאי, מיט
מיינע חברים און מיט מיין ווייבס
שוועסטער, די יונגערע מיין איך, דאן
זאלט איהר וויסען אז איך וועל אייך
אבגיסען מיט סמאלע. איך בעשטע-
קען מיט פעדערען און ערשט נאכדעם
אייך מאכען א „בלעק איי". דאס שרייב
איך אייך אין מיין נאמען און אין דעם
נאמען פון גאנץ וויניפעג. מיר האבען
ליעב — ענדיגט ער — א קיבעץ, אבער
ווען ער איז געריכטעט געגען יענעם,
ניט געגען אונז, אונזער פארטיי, אונ-
זערע געגאסען אדער אונזערע חברים.
די איבעריגע בריעף ווידערהאלען
דאס זעלבע וואס די אביגע און זאגען
קיין נייעס. וואלטען מיר האבען מעהר
פלאץ וואלטען מיר אבגעדרוקט אין
גאנצען דעם בריעף פון דעם לעצטען
און ווען מר. טשערניאק וואלט ניט גע-
וועגדעט זיין גאנצען רוגז אויף איין
„קיבעצער" וועלכער האט — אמת זא-
גענדיג — איהם קיין איין מאל אפילו
ניט אנגעריהרט אין זייגע וויצען —
וואלטען מיר זיין בריעף געדרוקט אין
גאנצען, דען ער איז אינטערעסאנט פון
אנדער שטאנדפונקט, נעמליך: א יונ-
גערמאן וועמענס נאמען מיר האבען
האבען ניט געזעהען קיינמאל געדרוקט
און שרייבט גאנץ גלאטיג.
אלזא אונזער ענטפער:
פאר סני נהור'ען איז גענוג יענע
פאאר ווערטער וואס מיר האבען בע-
מערקט פיי זיין בריעף: מיט קלעאפאט-
ראן וועלען מיר בערוהיגען אז מיר
וועלען חלילה קיינעם ניט זידלען. זי
מעג זיין גאנץ רוהיג. פריינד טשער-
ניאקען וועלכער האט זיך אויך דער-
שראקען הערענדיג אז דאס מיינט מען
מיט די וויצען ניט קיין וויץ, נור טאקע
ערנסט און אלס א שטענדיגע אבטהיי-
לונג — איהם וועלען מיר בעמערקען
אז אויסער א צוויי-דריי אפשר, ווייכען
אלע אז די קיבעצען געגען אידישען יו-
גענד פעראיין זיינען גוטמוטהיגע, ניט
קיין כעס'ענדע, ניט מיט רוגז, נור גאנץ
לייכטע און פריינדליכע. אז מיר בעצי-
הען זיך גאנץ פריינדליך צום פעראיין,
ניט קוקענדיג דערויף צי מיר זיינען
איינשטימיג מיט זיינע שטרעבונגען צי
ניט, איז אייך אן עדות וואס מיר הא-
בען געבעטען זייערען א מעמבער ער
זאל אונז געבען אן ארטיקעל וועגען
פעראיין. און וואס אנבעלאנגט „אידיש"
וועט אייך מיין לאנדסמאן ה' מאנדעל-
בוים דערצעהלען. דאס אין קיעוו האט
דער שרייבער פון דיזע צייליען אנגע-
פיהרט א קאמפף פאר א א י ד י ש ע ר
[זשארגאן] שולע און אליין געזאלט זיין
דער גאנצער גייסט פיהרער פון אזא
שולע. און אויך אין דעם ערשטען טאג
פון מיין בעטרעטען קענעדער באדען
האב איך געדרוקט אין „קענעדער ז.ד-
לער" א גאנצען פאמפלעט וועגען אידי-
שע שולען און האב נעקראנגען שונאים,
די מאנטרעאלער ארטאדאקסען, כאטש
איך האב ניט געזאגט אז די שולע זאל
זיין געגען רעליגיאן. האט איהר אלזא
א גע'כשר'טען אידישיסט. וואס אנבע-
לאנגט דער בעהויפטונג אז די צייטונג
האט זיך „גענ'מען" צום יוגענד פעראיין
און וויל איהם ח"ו מכלה זיין און אז מיר
ווילען אז „מאישע" זאל זיך נעהמען צו
אייך — א, ווי וועט איהר זיך פער-
שעהמען ווען מיר וועלען אייך ענטדע-
קען א סוד אז די „קיבעצער" — אויסער
איין פראסאוו'ען — ווער שמועכט די
וואס שרייבען א וויין וועגען יוגענד
פעראיין, זיינען אלע אייערע אייגענע
מעמבערס, אייערע הברים! ניט מעהר
זיי פערשטעהען אז א גוטמוטהיגער
וויץ וועט ניט ווארפען דעם פרעסטיזש
פון פעראיין. און אפשר גאר איפכא
מסתברא. איהר זעהט אלזא, פריינד
טשערניאק, אז איהר זייט א חושד
בכשרים.
ווען מר. „פריינד" וועט איבערלעזען
ווי געהעריג דעם אביגען ענטפער וועט
ער פערשטעהן אז דאס זעלבע קען גע-
ווענדעט זיין אויך צו איהם. באמת

אבער איזדער אויסצוג פון דאס לעצטע
וויציג אנגעשריבענע בריוועל דער
בעסטער ענטפער צו די אלע וואס
פרונז'ען זיך אויף דער הומאר און וויץ
אבטהיילונג...

PROFFESSIONAL COLUMN

ס. הארט גרין פון
CHAPMAN & GREEN
אדוואקאטען און נאטאריוס
אין 1010 מעק'ארטהור בילדינג
קאר. מיין און פארטידזש עוו.
Phone Main 7370

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטיידיגער, אדוואקאט א.ז.וו.
925 מיין סטריט , וויניפעג
אפען פון 1-2 און 5-6 אוהר נ.מ. אדער
אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר דיפלאמירט אין רוסלאנד, דייטש-
לאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין חויט און
געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און אויך קינדער
קראנקהייטען. אפיס שטונדען: 9—11, 4—6, 9—6
453 Selkirk Ave. Phone St.-John 1772

ד"ר. א. בערקאוויטש
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז
פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און
פון 6 ביז 8 אוהר אבענד
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St.-John 1652

מיס פ. ווערער אקושארקע
האט געמופט פון 178 אייקינס סט. אין
661 מאניטאבא עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2086

Dr. C. W. GREEN
מעדיצין און כירורגיע.
ספעצ.: קינדער און פרויען קראנקהייט.
אפיס: 309 ענדערמאן בילדינג פהאן מיין 7886
רעזידענס: 757 מעקמיליאן עוו. פט.-רודזש 679

Dr. G. P. BERMAN
אויגען; נאז און האלדז קרענק.
222 SOMERSET BLOCK
אפיס שטונדען: 1—4 טעגליך. 7—8 מאנטאג, מיט-
וואך און פרייטאג. הויז שטונדען [הרומס בלאק]
4—6 טעגליך. 7—8 דינסטאג, דאנערשטאג און שבת
1312] בריוען געפאסט.

DR. OTTO
פערלייכטערט יעדע קראנקהייט אהן
מעדיצינס אדער אפערייטשאנס. שרייבט
פיר פאמפלעטס.
344½ פארטיידזש עוו. פהאן מ. 7361
1311 בערעטהונג פריי

DR. G. S. SMYTH OF CHIROPODY
גיט מאמענטאלע הילף פאר הינער אויגען, בארא-
דיוווקעס און אלערליי פיס קראנקהייטען. אפיס שטונ-
דען: פון 9 אוהר פריה ביז 6 אוהר אבענד טעגליך,
שבת פון 9 אוהר פריה ביז 8 אוהר אב. (1310
Suite 2, Stobart Block 290 Portage Avenue
Phone Main 1738

Drs. Rombough & McGillvray
וועטענארע דאקטוירים, ספעציאליס-
טען אויף היילען קראנקע בהמות. פערד
קינג און דזשיימס פהאן גערי 2132
אפיס שטונדען פון 1—4 [2614

D. ABRAMOVICH
א-כיטעקטאר
און סופעראינטענדענט
505 מעקינטייער בלאק פהאן מ. 1978

E. G. SHERWOOD
ארכיטעקט
3 קאמענוועלטה בלאק
522 מיין סט. פהאן גערי 3076

Meyerowitz & Cohen Bros.
די איינציגע אידישע דזשענעראל קאנ-
טראקטארס און בילדערס אין נארד ענד
683 אלפרעד עוו. פהאן סט.-דזשאן 612

האלסייל גראסערי
ווידמאן בראס.
244—246 דזשארוויס עוועניו.
די ערשטע און איינציגע אידישע
האלסייל גראסערי אין וועסטערן קענע-
דא. אלערליי היימישע און אימפארטיר-
טע סחורה. ארדערס אטענדעט ביי מייל
אדער ביי פהאן סט.-דזשאן 660 — 661

איהר מעגט שוין חתונה האבען,
ווייל מר. ה. ליבערסאן האט
אויף דאס ניי אויסגעפיקסט דיא
מעגנוס האל
פאר חתונות, שמחות, אונטערהאל-
טונגען צו די מעסיגסטע פרייזען.
470 מעגנוס עוו. פהאן סט. דזשאן 1239
סכארידזש צו פערגעבען.

ווארשט דיזען פלאץ!
ALFRED JACKSON
Suite 3, 522 Main Street
Phone Garry 3076 [5211

OCCIDENTAL HOTEL
ד. און נ. ריפשטיין, פראפס.
קארנער מיין סטריט און לאגאן עוועניו
איינציגער אידישער האטעל אין וויניפעג
ערשטע קלאסע רומס. אפ-טו-דייט מאהלצייטען.

בעקאנטמאכונג.
אין מיין סטאר קריגט איהר די בעסטע
געטרענקע צו די מעסיגסטע פרייזען.
DOMINION LIQUOR HOUSE
א. לעכצינער, פראפ.
613 מיין סטריט פהאן מיין 2170

א גוט גלעזיל משקה וואס זאל צו-
געהן אין יעדען אבר קריגט איהר ביי
ריפשטיין און קאמפאני
706 Main St. Phone Garry 4296

דרעווריס
רוידוואוד
לאגער
די בעסטע אין מארקעט
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand Aerated
Waters Alea and Stout
Winnipeg, Man.

פאר פיינע לאנדרי ארבייט טעלעפא-
נירט גערי 400 אדער 401 צו דער
Rumford Sanitary Laundry, Ltd.
קאר. האם און וועלינגטאן סט.

The Modern Laundry &
Dye Works Co., Ltd.
עקספערט וואשערס, קלינערס פארבערס
309-315 הארגרייוו סט.
לאנדרי פהאנס מיין 2300 און 2301
קלינינג און פארבער פהאן מיין 1457

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענ-
געשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שי-
קען גלייך נאך אייער פאנדעל. ערשטע
קלאסע מאשינערי.
74-76 אייקינס פהאן סט.-דזשאן 300

JOS. COHEN BAGGAGE TRANSFER
51 טשארלס סט.
גאראנטירט די בעסטע בעהאנדלונג אין
מואווינג דזשאפס און פאגאזש טראנס-
פערן. גיט אונז א טרייעל. [5214

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט
אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508
פיאנא מואווינג ספעשיל.
מעביל און באגאזש טראנספערס. (13

קליידער מאכען מענשען!
ווען איהר ווילט מאכען אייערע קליידער, זיי
זאלען פאסען און פיטען גוט, דאן מאכט אייערע
קליידער ביי אייער אלט בעקאנטען
L. BOOKE
262 עליס עוועניו. פהאן מיין 7926

ווען איהר ווילט סיינס אין פערשיע-
דענע שפראכען, פיינטינג און דעקא-
רייטינג, פערגעסט ניט אייער אלט
בעקאנטען
L. SEGAL
190 Sutherland Avenue

א. סילבער
פלעכער, מאכט אלערליי פארניסים
רופינגס, סילינגס א. ד. ג.
72 דערבי סט. פהאן סט.-דזשאן 775

א זינגער מאשין
אויף לייכטע אויסצאהלונגען און
גאראנטירט צופרידענהייט קענט
איהר קריגען דורך דעם אגענט
פון זינגער מאשינעס
י. פראסאוו, 435 פריטשארד
פהאן סט. דזשאן 1349

וואס טויג אייך א דאקטאר?
איהר דארפט א פוסטער, ווייל אייערע שיך זיינען
אלט און קראנק. איך קאן זיי מאכען געזונד און ניי.
איך מאך פון אלט ניי, פון קרום גלייך. אלע סארטען
מענער, פרויען און קינדער שיך. אלעס וואס קומט
ארויין און ריינע הענד געהט ארויס א לייט.
R. MILKER 825 Main St.

ווילט איהר טייפען געלד?
פערגעסט ניט אייער אלטען פריינד
ה. גלעסבי
פערקויפט האלץ און קוילען
בילינער ווי איבעראל.
קומט און איבערצייגט זיך.
Office 855 Main Street
Phone St.-John 1711

אייער אלט בעקאנטער
ה. מאנקאווסקי
האט געעפענט א וואוד און קויל יארד
פאר זיך אליין און פערקויפט האלץ און
קוילען צו די מעסיגסטע פרייזען.
קאר. מיין סט. און אבערדין עוו.
43 פהאן סט. דזשאהן 1871

E. CHERNIACK and Company
האט געמופט פון 874 מיין סט. אין
890 מיין סטריט.
וואו איהר קריגט צו יעדער צייט
גוטע, טרוקענע האלץ און
אלערליי קוילען צו די מעד
סיגסטע פרייזען.
טעלעפאן אדערס ריכטיג און פינק-
134 טליך אטענדעט
פהאן סט. דזשאהן 999

Phone St. John 153
S. BRAND ס. בראנד
433 Selkirk Ave. 433 סעלקירק עוו.
דער בעסטער שניידער אין שטאדט
האט געעפענט אן ערשטע קלאסע
קלינינג, פרעסינג, דייאינג און
רעפעירינג שאפ.
אייערע אלטע קליידער קענען מיר
מאכען פאלשטענדיג ניי. איך איבער-
פארבען פון איין קאליר צו א צווייטען
צו די מעסיגע פרייזען. עס לוינט זיך
אייך אונז צו פרובירען. מיר גאראנטי-
רען אייך פאלשטענדיגע צופרידענ-
הייט. געדענקט אונזער אדרעס, גע-
8—8 דענקט אונזער טעלעפאן.

The Royal Tailoring Co.
ליידיס און דזשענטס
טיילארינג, קלינינג און פרעסינג.
ספעציאליטעט און פאר רעפערינג
500 סעלקירק עוו. 1313

FURS פארס
דאס בעסטע פלאץ וואו איהר קענט
קריגען א פאר גארמענט אדער
פאר רעפעירינג איז ביי דער
PALACE FUR CO.
מיר מאכען אויך גארמענטס מיט
אייערע אייגענע סקינס צו מעסיגע פריי-
זען. סאטיספעקשאן גאראנטירט (2613
447 Logan Ave. Phone Garry 2930

SYNOPSIS OF CANADIAN NORTH-WEST LAND REGULATIONS.

Any person who is the sole head of a family, or any male over 18 years old, may homestead a quarter section of available Dominion lands in Manitoba, Saskatchewan or Alberta. The applicant must appear in person at the Dominion lands agency or sub-agency for the district. Entry by proxy may be made at any agency under certain conditions, by father, mother, son, daughter, brother or sister of intending homesteader.

Duties—Six months residence upon and cultivation of the land in each of three years. A homesteader may live within nine miles of his homestead on a farm of at least 80 acres, solely owned and occupied by him or his father, mother, son, daughter, brother or sister.

In certain districts, a homesteader in good standing may pre-empt a quarter section alongside his homestead. Price $3 per acre. Duties—Must reside six months in each of six years from date of homestead entry, including the time required to earn homestead patent, and cultivate fifty acres extra.

A homesteader who has exhausted his homestead right and cannot obtain a pre-emption, may take a purchased homestead in certain districts. Price $3 per acre. Duties—Must reside six months in each of three years, cultivate 50 acres and erect a house worth $300.

Coal—Coal mining rights may be leased for a period of 21 years, renewable at an annual rental of $1 per acre; not more than 2,500 acres shall be leased to one individual or company. A royalty at the rate of five cents per ton shall be collected on all merchantable coal mined.

W. W. CORY.
Deputy Minister of the Interior.

N.B.—Unauthorized publication of this advertisement will not be paid for.

פאר גוטע פרינטינג ארבייט אין
אלע שפראכען ווענדעט זיך צום
„קענעדער איד"
823 מיין סט. פהאן סט. דזש. 1454

אוצר ישראל

העבראישע
ענציקלאפעדיע
אין 10 בענדער

פרייז $3,00 פיר יעדען באנד
דער זעקסטער באנד נור
וואס ערשינען.
עס איז איבעריג צו זאגען אז
דער „אוצר ישראל" איז כשמו כן
הוא — דאס איז א וואהרער אוצר
און דארף זיך געפינען אין יעדע
אידישע אינטעליגענטע הויז.
ווער עס קען ניט צאהלען מיט
אמאל פאר אלע זעקס בענדער,
זאל זיך ווענדען צום ארויסגעבער
J. D. Eisenstein
165 East Broadway
New York, U.S.A.

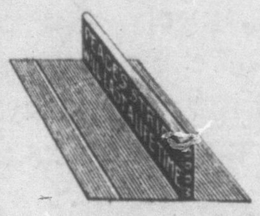

איהר קענט ניט
אפארדען קיין
נוצליכערע זאך
ווי א
פ"ט
וועטערסטריפס
פאר אייערע פענסטער און טהירען.
דאס פערמיידעט שמוץ און שטויב.
H. J. DENNIS
אגענט פאר מאניטאבא.
פהאן מיין 2814 447 מיין סטריט
רעז. פהאן סט דזשאן 1029 (4—1

דער „ארבייטער פריינד"
איינע פון די עלטסטע ארבייטער
צייטונגען אויף דער וועלט, ברענגט
נייעס פון דער אינטערנאציאנאלער
ארבייטער וועלט.
צו בעקומען דורך דעם אגענט
ז. פראסאוו, 436 מעגנוס עוו.,
נ. טשערניאק, 876 מיין סט.
ביכער פון דעם פערלאג „ארבייטער
פריינד", ווערטה צו לעזען און וויכ-
טיג צו אינטערעסירען. שיקט א
פאסט קארד פאר א קאטאלאג צו
J. PRASOW
436 Magnus Ave. Winnipeg

יונגערמאן, זייט אנאבהענגיג!
לערנט די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאר
לערנען. קומט יעצט און איהר וועט ענדיגען
צום בעזיגען סיזאן. פאזישאנס פון 14 דאלאר
ביז 20 דאלאר וועכענטליך געגעבען.
גרויסע פאדערונג פאר בארבערס.
קומט אדער שרייבט און איהר בעקומט אומזונסט
131 א שעהנעם קאטאלאג.
MOLER BARBER COLLEGE
פאסיפיק עוו. און קינג סט. וויניפעג

„הפרחים"
פינפטער יאהרגאנג.
די איינציגע קינדער צייטונג. אפמהיי-
לונג פאר גרעסערע און קלענערע קינ-
דער, מיט אילוסטראציעס.
רעדאקט. ארויסגעבער יב. לעוונער,
רב און לוגאנסק.
$2.80 א יאהר, $1.40 האלב יעהרליך.
Lugansk, Russia,
Rabi Lewner.

THE CANADIAN ISRAELITE

פעראיין „איד. יוגענד" און ערציהונג.

די ערציהונגס פראגע איז איינע, אויב ניט די איינציגסטע, ברענענדע פראגע מיט וואס מיר אידען דארפען זיין פעראינטערעסירט. אויף'ן ערשטען בליק דוכט זיך אפילו אז מיר זייגען עס, דען גאנץ אפט בעגעגנען מיר דא אדער דארט ארטיקלען וועגען אידישע קינדער ערציהונג, דא אדער דארט קומט ארויס א שרייבער מיט א מיינונג ווי אזוי און אויף וואס פאר א סדר מיר דארפען ערציהען און לערנען אונזערע קינדער. אבער שוין דיעזע ארטיקלען זעלבסט זייגען אונז ווי ניט גענוג ערנסט מיר בעציהען זיך צו דיעזער פראגע, דען דיעזע ארטיקלען ווערען געשריבען אפטמאל פון שרייבער און מעג זיין גאנץ פעהיגע און טאלאנטפאלע שרייבער, אבער ניט קיין ערציהער, ניט קיין פעדאגאגען, וועלכע קענען שרייבען וועגען אזא ענין פון ערפאהרונג, פון לאנג יעהריגער פראקטיק, אדער פון שטודירען דיעזע פראגע פאר יאהרען און יאהרען לאנג.

דאס זעלבע איז מיט די אפטע דיסקוסיאנען וועלכע ווערען פעראנשטאלטעט פון געוויסע פעראיינען: מען לאדעט איין צוויי רעדנער, אמאל איז איין רעדנער נאך בעטיטולט מיט „דאקטאר" און אלס דאקטאר גיט ער רעצעפטען פאר ערציהונג, פאר פעדאגאגיק און קיינער טהוט אפשר בעת מעשה קיין טראכט ניט, אז אמת טאקע הער דאקטאר איז א גאנץ פעהיגער רעדנער, א טאלאנטפאלער שרייבער, אן אויסגעצייכענטער לעקטשורער, און דאך טאר מען זיינע רעצעפטען בנוגע קינדער ערציהונג ניט אננעהמען, ווייל ער ווייס ניט דעם קינדס נשמה, ער קען ניט דאס אידישע קינד, ער איז ניט בעקאנט מיט דעם קינדערשען וועלטיל און ניט מיט קינדער ערציהונג.

עס איז פערדראסיג ווען מען ווייס אז מיר אידען, בעריהמענדיג זיך מיט דעם ושננתם און ולמדתם לבניך, בעת אנדערע פעלקער זיינען ווילד געווען, האבען מיר פונדעסטוועגען זעהר ווייניג געשאפען אין דער ערציהונגס וועלט. עס זיינען אפילו אין דער לעצטער צייט ביי אונז ערשינען א פאאר פעדאגאגישע זשורנאלען, עס זיינען אנגעשריבען געווארען א פאאר ערנסטע ארטיקלען אין דעם אדער יענעם זשורנאל אדער טאג-בלאט וועגען ערציהונג — פערמעסט דאס אבער מיט אנדערע אידישע שאפונגען אויף פערשיעדענע געביטען און איהר וועט זעהען אז אידען האבען דוקא דיעזע וויכטיגע פראגע לחלוטין פערנאכלעסיגט.

און נאך עפעס: זאגאר דיעזע ארטיקלען און זשורנאלען וואס האבען זיך יא אבגעגעבען מיט דיעזער פראגע איז עס מעהרסטענטהיילס געווען מיט דער גייסטיגער זייט פון קינדער ערציהונג. מען האט געגעבען פערשיעדענע עצות ווי און וואס צו לערנען מיט די קינדער, עס איז ביי אונז אנגעגאנגען א לאנג-יעהריגע דעבאטע „עברית בעברית" (השטה הטבעית) אדער עברית באידיש, עברית באנגלית (שטת התרגום) און ד. ג. פראגען. מען האט אבער לחלוטין ניט בעריהרט די פהיזישע זייט פון אידישע קינדער ערציהונג וועלכע איז הויפזעכליך ביי אידען אבסאלוט פערנאכלעסיגט געווארען. מען האט אויך א שטיק צייט מורא געהאט צו בעריהרען די פראגע: צי וואלט אפשר כדאי געוועזן צו לערנען בלויז אין אידיש מיט די קינדער אום זיי זאלען לייכטער בעקאנט זיין מיט'ן אידען און אידישעס.

ווען ביי אונז זיינען די צייטונגען אמאל פול געווען מיט דער פערשימעלטער פראגע פון אידיש אדער העברעאיש, איז עס געווען נור בנוגע דעם שרייבען, אדער בנוגע דער קיום השפה און ניט אלס א שפראך פראגע פאר די שולען. די שול, איז מען ווי אהן ספק געווען, דארף בלייבען א לשון קודש'ע, וואו די קינדער דארפען לערנען ביז 12—13 יאהר עברי און קוים קענען פערטייטשען א פסוק חומש.

עס האט אבער ווייטער ניט געקענט אנגעהן ווי ביז איצט און אט האט זיך אויך ביי אונז אנגעהויבען צו רודערען די שול פראגע. מיט דער פראגע איז מען יעצט שטארק פעראינטערעסירט אין רוסלאנד, אין פאלעסטינא און אין אמעריקא. פעראינטערעסירט זיינען יעצט מיט דיזער פראגע ניט נור שרייבער פון א גאנץ יאהר נור פאבליציסט, פעדאגאגען און לעהרער. דאס האט געפיהרט דערצו וואס מען קומט יעצט ניט אב מיט בלויז רעדען, עס ווערען געשאפען אויך מוסטער שולען, מעטהאדען א. ד. ג.

דא, אין וויניפעג, האט זיך מיט דיעזער פראגע פעראינטערעסירט דער פעראיין „אידישע יוגענד". ניט האבענדיג דא קיין פאבליציסט, קיינע פעדאגאגען, בלאנדזשען זיי דא און, ווי מען זאגט, זיי טאפען אין דער פינסטער. עס איז אבער קיין ספק ניט אז עס וועט זיי העלער און בולט'ער ווערען די פראגע, זיי וועלען איינזעהן מיט דער צייט וואס עס מוז געטהאן ווערען אין דיזען הינזיכט, אז עטוואס מוז מען טהאן, אז עפעס איז פויל, אז דער יעצטיגער סדר חלמוד און צוזאמען מיט איהם דער בית ספר גופא איז ניט אומשטאנד צו ערפילען זיין אויפגאבע וואס ער האט אויף זיך גענומען און וואס ער איז מחויב צו ערפילען, אין דעם זיינען אלע מודה.

ניט איינשטימיג איז מען בלויז מיט דעם נייען אויפטהו וואס עס פלאנעוועט דער יוגענד פעראיין. דער עיקר זיינען ברוגז די ארטאדאקסען פאר דאס שטרעבען צו שטעלען די שולע אויסער רעליגיאן; עס זיינען אבער פאראן אנדערע וואס דענקען אז ווען די קינדער וועלען לערנען אידישע געשיכטע, בעקאנט זיין מיט דעם אידישען פאלק און מיט זיינע שטרעבונגען, וועלען זיי זיין מעהר נאציאנאל געשטימט איידער די קינדער פון חדרים וואס פערלאזענדיג די שול פערגעסען זיי ניט נור אן די רעליגיעזע צערעמאניעס נור ווייסען אבסאלוט ניט וואס מיט אידען האט פאסירט און צי זיינען אידען א פאלק אדער בלויז א רעליגיעזע סעקטע.

אין זיין קורצען ארטיקעלע „א פאאר ווערטער" אין היינטיגען נומער, מיינט נאר ה' פראסאוו, אז די מעמבערס פון פעראיין דארפען האבען אזא שולע פאר זיך — ניט דערזאגענדיג, אז זיי זיינען ניט גענוג קאמפעטענט אזא פראגע צו פערענטפערען. — קיין צווייפעל אז זיי זיינען עס ניט און ניט נור ניט זיי, נור אפילו אינטעליגענטערע פאר זיי. דאס צו פערענטפערען דארף מען האבען פאבליציסט, פעדאגאגען וועלכע האבען לאנג שטודירט דיעזע פראגע. עס איז אבער קיין ספק אז זייער שטרעבונג איז ווערט געלויבט צו ווערען און וועט עס זיי געלונגען צו גרינדען א שול און ברענגען א פעהיגען פעדאגאג, (ניט בלויז לעהרער — איבערגעבער) דאן וועלען זיי האבען פיעלעס אויפגעטהאן.

עס איז יעצט אויך צו פריה פאר די ארטאדאקסען צו זיין געגען זיי פון רעליגיעזען שטאנדפונקט, דען ניט זיי, נור דער לעהרער וועט איינארדנען די סקוהל און אן אמת'ער פעדאגאג — לויט אונזער מיינונג, ווי מען דארף ערציהען קינדער אויף'ן מאדערנעם שטייגער — וועט מעהר צופריעדענשטעלען די ארטאדאקסישע עלטערען איידער די פרומע מלמדים.

סינגעל טעקס.

פון יעקב ריטשמאן.

ערשטעס קאפיטעל

די ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון סינגעל טעקס.

די לעצטע צייט איז דא אזוי פיעל גערעדט געווארען איבער סינגעל טעקס אזוי פיעל פראמינענטע רעדנער זיינען ארויבגעבראכט געווארען און אזוי פיעל לעקטשורס און אגיטאציאנס רעדען זיינען געהאלטען געווארען און דאך איז דיעזער ענין אזוי דונקעל אין די מוחות פון אונזערע מאסען און אזוי פרעמד צו זייער בעגריף דאס א פאאר ארטיקלען וועגען דיעזער פראגע אין „קענעדער איד" וועלען געוויס ניט זיין איבעריג. פיליכט זאגאר ווינשענסווערטה שוין צוליעב דעם אליין וואס דיעזע סינגעל טעקס פראגע איז שוין לאנג פערוואנדעלט געווארען פון א קאפינעטנע פאליטישע אדער סאציאלע פראגע אין א גראנדיעזע מאסען בעוועגונג. די סינגעל טעקס בעוועגונג געווינט אלץ מעהר און מעהר באדען אין סאציאלען און פאליטישען לעבען פון לאנד און ווערט, האפענטליך, אין גיכען ווערען א דאמינירענדער פאקטאר אין דער ענטוויקלונג פון די נייע אויפשפראצענדע מקומות אין דער גרויסער פיעל פערשפרעכענדער וועסט.

פריהער פון אלעס וועלען מיר געבען א קורצען איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון דער סינגעל טעקס אידעע. דיעזע אידעע האט צו פערדאנקען פאר איהר אורשפרונג די ערשיינונג פון הענרי דזשארדזשעס בוך „פראגרעס און ארמוטה". דאס איז געשעהען אין יאהר 1879. עס איז אבער דאן מעהר ניט געוועזן ווי אן אידעע וועלכע האט זיך ארומגעטראגען אין די מוחות פון איינצעלנע געלעהרטע. זאגאר דער נאמען „סינגעל טעקס" איז נאך דאן ניט געוועזן בעשטימט. די ערשטע, זא צו זאגען, מאסען בעוועגונג אין דיעזער ריכטונג, האט זיך אנגעפאנגען מיט די נויארקער וואהלען פון יאהר 1886, ווען הענרי דזשארדזש איז געלאפען אלס מעיאר און געצויגען א פיעל גרעסערע צאהל שטימען ווי זיין געגנער טהעאדאר רוזוועלט. געלאפען איז הענרי דזשארדזש דאן אויף'ן טיקעט פון דער אינדעפענדענט לייבאר פארטיי, וועלכע האט אינדאסירט די אידעען וואס זיינען געווען דורכגעפיהרט אין „פראגרעס און ארמוטה", אבוואהל דיעזע אידעען האבען נאך דאן ניט געהאט דעם בעשטימטען נאמען „סינגעל טעקס". פון דאן אן פאנגען אבער אן דיעזע אידעען גיגאנטיש צו פראגרעסירען און אננעהמען א בעשטימטען כאראקטער. זיי פערוואנדלען זיך אין א בעוועגונג וועלכע פערשפרייט זיך איבעראל און דערגרייכט זאגאר דעם ווייטען מזרח ווי כינא און יאפאן.

סינגעל טעקס ווערט יעצט פראקטיצירט אין ניו זעלאנד און אין די מעהרסטע שטעדט אין אויסטראליען. דייטשלאנד האט מיט גרויס ערפאלג איינגעפיהרט די סינגעל טעקס רעפארם אין איינע פון איהרע קיטאישע קאלאניעס. אין דייטשלאנד זעלבסט האבען ביי א דריי הונדערט מיוניציפאליטעטען איינגעפיהרט ביי זיך דיעזע רעפארם אין פערשיעדענע גראדען און מיט אזא ערפאלג דאס סינגעל טעקס ווערט דארטען זעהר ערנסט בעטראכט און האט גוטע געלעגענהייטען איינגעפיהרט צו ווערען איבעראל אלס די איינציגע מיטעל פאר די שטאאטליכע איינקונפט.

אויך אין ענגלאנד האט סינגעל טעקס געזיעגט אין ללאיד דזשארדזש'ס בודזשעט. אין קענעדא איז וואנקאווער געוועזן די ערשטע שטאדט וועלכע האט איינגעפיהרט דיעזע רעפארם און מיט אזא ערפאלג דאס אויך וויקטאריא, ניו וועסטמינסטער, עדמאנטאן און נאך פיעלע אנדערע קענעדער שטעדט געהען נאך וואנקאווער אין דיעזער ריכטונג.

אויך אין די פעראייניגטע שטאאטען האבען פיעלע שטעדט אנגענומען דיעזע רעפארם. פיעלע שטעדט טרייען אמענדירען זייער טשארטשער אויף אזא אופן אז זיי זאלען זיין לעגאל בערעכטיגט דורכצופיהרען דיעזע רעפארם. אזוי האט פאסירט אין עווערעט און אין סיאטעל, ביידע אין וואשינגטאן סטייט. אין ארעגאן וואו עס געהט שוין פון לאנג אן א קאמפיין איבער דיעזער פראגע — שטעהט יעצט פאר צו וואוטען איבער דעם. אין קאליפארניא איז ניט לאנג פארגעקומען א קאנפערענץ פון מעיארס פון פערשיעדענע שטעדט און זיי האבען איינשטימיג ארויסגעטראגען א רעזאלוציאן צו גונסטען דיעזער רעפארם, פאדערענדיג צו אמענדירען די שטאאטס קאנסטיטוציאן אזוי אז דיעזע רעפארם זאל קענען איבעראל לעגאל פראקטיצירט ווערען.

דאס אין קורצען אן איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג פון סינגעל טעקס.

וואס איז אזוינס „סינגעל טעקס" זעלבסט? וועגען דעם אין נעקסטען ארטיקעל.

א בריעף פון בערלין, דייטשלאנד.

(פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט)

א. מ. גאנצער

פריהער א פאאר ווערטער וועגען דעם וועמען מיין בריעף איז געווידמעט: פראפעסאר זאמבארט! דאס איז דער בעדייטענדסטער נאציאנאל עקאנאם פון יעצטיגער צייט, צו וועמענס ווערטער די גאנצע ציוויליזירטע וועלט הערט זיך צו מיט אויפמערקזאמקייט. ער האט געהאלטען פארטרעגע וועגען דער צוקונפט פון אידען און זעלבסטפערשטענדליך איז דאס פובליקום בעשטאנען פון דער העכסטער אידישער אריסטאקראטי אין בערלין, צווישען זיי א היפש ביסעל אסימילירטע דייטשע יאהודים וואס האבען ווילענדיג ניט ווילענדיג געמוזט אויסהערען פון דעם מויל פון א ניט אידישען פראפעסאר דאס וואס זיי וואלטען פון א אידען קיינמאל ניט געוואלט הערען.

דאס איז געווען אין א שעהנעם פרייטאג צו נאכטס. שעהנע אידען מיט עכט אריענטאלישע טיפען זיינען געזעסען צוזאמען מיט זייערע „גאטינען" און טעכטער אין דער שעהן בעלויכטעטער „בליטנער זאל". שטיל איז געווען אין זאל. זאמבארט האט גערעדט. אין זאל איז שטיל... „די צוקונפט פון אידען"... און עס דוכט זיך אז עס זיצט דאס פערצווייפעלט אידיש פאלק און הערט זיך איין די נבואה וואס קומט פון דעם מאדערנעם נביא. ער שטראפט ניט, ער פראפעצייהעט וויסענשאפטליך:

„א דאפעלט פראבלעם איז די אידישע: א מזרח און מערב'דיגע. די ערשטע איז ביי זאמבארט'ען גאנץ לייכט ערלעזבאר: זיי מוזען אויסוואנדערען! די איינציגע שוץ לענדער פאר אויסוואנדערער—ענגלאנד און אמעריקא—ווערען דאך אבער ביסלעכווייז אבגעשפארט, דאן איז בלויז פאלעסטינא דער בעסטער אויסוועג פאר אידען. ציוניזם איז די גאנגבארסטע לעזונג פון דער אידען פראגע. די אידען האבען שוין אין פאלעסטינא א דרייסיג יעהריגע קאלאניזאטארשע פראקטיק. מען דארף זיך אבער ניט ארייננלאזען אין „קאלאניזאטארשע אוטאפיע" (אפענהיימערס פלענער פון זידלונג-גענאסענשאפטען), מען דארף ניט לעזען מיט איין מאל די אידישע און די סאציאלע פראגע.

שווערער אבער און פיקאנטער איז, לויט זאמבארט'ען, דאס פראבלעם ביי דער פראגע פון די מערב אייראפעאישע אידען וועלכע שטרעבען זייער אייגענארטיגקייט צו פערדעקען אדער לחלוטין אויסצווארצלען. דאס איז אבסאלוט פאלש ווייל ווען דיעזע אידען זאלען דוקא ענטוויקלען זייער אייגענארטיגקייט וואלט די מענשהייט געהאט דערפון פיעלע נוצען. דער אידישער יונגער און הייסער אידעאליזם איז א היילונג פאר דער וועלט, ווער שמועסט ווען ער מישט זיך ניט צוזאמען מיט אנדערע. מיט'ן אידישען קאמפף פאר זיין דא-זיין ענטוויקלען זיי זייערע גוטע אייגענשאפטען. ווען אבער זיי פארציהען די אסימילאציאן ערנידריגען זיי דעם כאראקטער און נאטור.

ביי דיעזע אידען קען קיין רייד ניט זיין פון אימיגרירען. דאס וואלט געוועזן אן אומגליק. ווער וועט שאפען די אייראפעאישע קולטור, ווער וועט צונויפשטעלען א טהעאטער פובליקום, קויפען ביכער, בעזוכען קאנצערטען ווען ניט די אידען? 30 פראצענט שטייערן קומט אריין אין בערלינער קאסע פון אידען, וועלכעס לאנד וועט וועלען פערליערען א דריטעל הכנסה? שפאניען איז א בעוויז וואס עס ווערט פון א לאנד ווען עס האט קיין אידען. דאך קען אין וועלטליכער קולטור דעם אידישען פאלק א צענטער אין פאלעסטינא נור נוצליך זיין. זיי וואלטען פון אלעמען רעספעקטירט געוועזן. דער מזרח ווידער וואלט זיך זעהר הויך ענטוויקעלט צוליעב דעם אידיש ווירטהשאפטליכען גייסט.

ווייטער האט דער פראפעסאר ערקלעהרט דאס אידען קענען גאנץ לייכט לעבען צווישען און צוזאמען מיט אנדערע פעלקער און דאך האבען זייער קולטור און זייער אייגענארטיגקייט. אין דער שווייץ לעבען דאך אויך דריי קולטורעל פערשיעדענע נאציאנען. און עס ראטה זאמבארט דאס ווען די אידען וועלען קריגען איבעראל גלייכע רעכט, זאלען זיי זיך ניט יאגען נאך הויכע שטעלען ווי אפיציער א. ד. גל. אידען קענען זייערע פעהיגקייטען העכער ענטוויקלען. די אידען פראגע איז די וויכטיגסטע קולטור פראגע. פאר דער קולטור ניט עס צוויי וויכטיגע פאקטארען: די טעכניק און די אידען און עס איז א חוב צו ווירקען אויף די אידען אז זיי זאלען זיך ענטוויקלען אלס א זעלבסטבעוואוסטעם פאלק.

בערלין.

* * *

(מיין ראזען צוגעטראגען).

א, דיינע ליפען איך געדענק זיי,
רויט ווי פייער, דין און שעהן.
גענאגט האט אבער זיי א צווייטער,
איך — א פרעמדער בין געוועזן.

א, דיינע בעקלעך איך געדענק זיי,
יונגע עפעל פריש און גלאט.
געקושט האט אבער זיי א צווייטער
איך געשטאנען בין פון ווייט.

און דיינע האאר, די שעהן געקרויזטע,
איך'ל קיינמאל זיי פערגעסען.
געגלעט האט אבער זיי א צווייטער
איך פון ווייטען בין געזעסען.

און יעצט זאגאר ווען דו ביסט מיינע,
איך קיין פרעמדער בין שוין ניט,
איז יעדען אבענד ווען איך קוש דיך,
געדענק איך אימער יענע גוט.

ב. ג—ן.

טרעהרען.

פון די יוגענדליכע טרוימען
פון דעם קינדיש העלען שטערען...
גאר ניט מעהר איז זיי געבליבען
נור די שטילע הייסע טרעהרען...

ניט מיט מיר וועט עמיץ וויינען
און מיין קלאג וועט קיינער הערען...
וועל איך מיר א שטילינג זוכען
אין די ריינע הייסע טרעהרען...

ביז עס וועט דער וויסטער וועהטאג
טהאן דאס הארץ אין מיר פערצעהרען.
וועלען נעכט פערפולט זיין אלע
מיט די שטילע הייסע טרעהרען...

מלך ראוויטש.

פון מיין רייזע אין דער וועסט.

ז) די מסחר אידען.

פון ב. גאלדשטיין.

איך האב אין א פריהערן קאפיטעל דערמאהנט אז אין קאלגארי זיינען די אידען אממעהרסטען קרעמער.

ווארום?

דער עם המסחר, דאס שאכער מאכער פאלק וואלט דאך דוכט זיך אין אזעלכע שטעדטליך ווי קאלגארי, רידזשיינע, עדמאנטאן, עסטעוואן און אנדערע קלענערע אדער גרעסערע שטעדטליך וואס האלטען אין וואקסען און וואו די אינדוסטריעלע צווייגען זיינען נאך ניט פערנעהמען, וואלטען דאך די אידען דארטען געקענט זיך נעהמען צו שעהנערע און צו מעהר פראפיט ברענגענדע מסחרים?

ווען מען דערמאהנט זיך אבער אז זיי זיינען אנגעקומען אין יענע שטעדטליך אלס ארימע עלענדע אימיגראנטען, פאלט דאן אוועק איינגאנצען דיעזע פראגע.

ווי די לעזער וועלען זעהען אין די שפעטערע קאפיטלעך איז ריעל עסטייט א גוט געשעפט אין יענע שטעדט; תבואה, האלץ, בוי מאטעריאל, קאנטראקט אונטערנעהמונגען א. ד. גל. מסחרים ברענגען גאנץ גוטען פראפיט, פיעל גרעסערען פראפיט ווי די גרעסטע קראמען, אבער די אידען וואס זיינען אהין אנגעקומען זיינען געוועזן „גרין", האבען ניט געקענט דאס לאנד, האבען ניט געקענט די שפראך און האבען אויך קיין צייט געהאט צו אבגעבען פיעל צייט אויף צו זוכען פראפיט-ברענגענדע מסחרים. ווילענדיג ניט ווילענדיג האט מען זיך גענומען צו די מסחרים מיט וועלכע מען איז פון דער היים געווען אין נאהענטע מחותן'שאפט: קרעמעריי.

וואס אינטערעסאנט איז יא, איז דער פאקט דאס אין קאלגארי ווי אין די אנדערע וועסטערן שטעדטליך זיינען די מעהרסטע רייכע קרעמער געוועזענע סאציאליסטען, פייערדיגע גענאסען.

זיי זיינען חלילה יעצט ניט געווארען אנטי סאציאליסטען. דאגעגען, זיי שעהמען זיך ניט צו ערקלעהרען אפען בפני כל עם ועדה ביי יעדער געלעגענהייט אז זיי זיינען עס נאך ביז איצט: קומט מען למשל צו זיי נאך א נדבה אויף א שוהל, ענטפערען זיי גאנץ געלאסען: „מיר גיבען ניט אויף אזעלכע זאכען, מיר זיינען סאציאליסטען!" קומט מען זיי איינלאדען צו אן אונטערנעהמונג וועמענס צוועק עס איז צו גרינדען א תלמוד תורה, א סקוהל, א בענעפיט פיר א חברה און ד. גל., ענטפערען זיי גלייך: „רבותי, איהר האט צו טהאן מיט סאציאליסטען!" — — —

וואס זשע טהוען זיי די סאציאליסטען, די יעצטיגע רייכע און אמאליגע ארימע „גענאסען"?

— גאר ניט! גאר ניט טהוען זיי! זיי מאכען געלד, זיי מאכען א לעבען.

קאלגארי וואקסט אונגעהויער מיט יעדען טאג, מיט יעדע שטונדע. גרויסע ביזנעס אפיסעס, גרויסע קראמען קומען אלע טאג צו. מענשען וואס קענען די וועסט, קענען די שפראך און האבען א בעגריף אין „ביזנעס" קענען אין קאלגארי שנעל ארויפארבייטען זיך. איך מיין ניט דוקא קאלגארי, דאס זעלבע קען אויך געזאגט ווערען וועגען עדמאנטאן, רידזשיינע א. ד. גל.

אין 1890 איז אין קאלגארי געווען א בעפעלקערונג פון קוים צוויי טויזענד און יעצט — איבער פופציג טויזענד. אידען געפינען זיך אין קאלגארי איבער טויזענד, אדער איבער צוויי הונדערט פאמיליעס.

ווי האט זיך געלעבט מיט עטליכע יאהר צוריק א אידען ווען ער איז פערווארפען געווארען אין דער וועסט אין א שטעדטיל וואו קיין אידען זיינען ניט געווען?

דיעזע פראגע האט מיך פעראינטערעסירט און איידער איך בין אבגעפאהרען פון קאלגארי האב איך זיך געזעהען מיט דעם ערשטען אידען וואס איז מיט א יאהר 18 — 20 צוריק אנגעקומען קיין קאלגארי.

דוכט זיך אז ער איז דער רייכסטער איד אין קאלגארי. קיין קענעדא איז ער אנגעקומען מיט א 30 יאהר צוריק צוזאמען מיט'ן היגען ה' טעוויל פינקעלשטיין. די ערשטע צייט האט ער זיך ביטער געפלאגט אין דער איסט, ערשט ווען ער איז אנגעקומען קיין קאלגארי האט ער דורך פערשיעדענע מסחרים זיך ביסלעכווייז ארויפגעארבייט: די ערשטע צייט האט ער געהאנדעלט מיט פעל, געהאלטען א פאון שאפ, א קלאטהינג סטאר און זייט די לעצטע ניין יאהר איז ער אין די ליקער ביזנעס.

— ווי האט איהר זיך געפיהלט די ערשטע צייט ביי אייער אנקומען אהער? — דיעזע פראגע האב איך געשטעלט דעם „אלד טיימער".

און איך האב אויף איהר קיין דייטליכען ענטפער פון איהם ניט בעקומען.

הינטען ארום האב איך זיך ערשט דערוואוסט אז ער האט דא זיך זעהר עלענד געפיהלט. איינזאם, איין איד צווישען א וועלט מיט קריסטען. ער האט זיך אין ערגעץ קיין געזעלשאפט ניט געפונען. דער מסחר האט איהם שטייף פערשקלאפט און איהם ענג פערבונדען מיט זיין נייער היים. ארויספאהרען ד' אמות האט איהם דער מסחר ניט געלאזט. ווילענדיג ניט ווילענדיג האט ער געהייראטה פאר א קריסטליכע פרוי. ער האט שוין יעצט היבשע קינדער און זעהר וואילע קינדער.

אבער וואס זיינען זיי? ווער איז זייערער און וועמענס זיינען זיי?

דערויף איז קיין תשובה ניטא.

אינטערעסאנט וועט זיין צו בעמערקען אז דיעזער „אלד טיימער" איז א גבאי אין שוהל, א גבאי אין חברה קדישא, געהמט אנטהייל אין וואהלטהעטיגע ענינים און איז א אידישער כלל טהוער.

KODAK SAFETY FILM

נאציאנאל ראדיקאלע אדער נייע פאלקס שולע.

פון א. אסאווסקי.

1.

צווישען דער וויניפעגער אידישער נאציאנאל געזאנענער יוגענד געהט אן א שטילע, אבער זעהר אינטענסיווע איינפארשונגס ארבייט, אום אויסצוגעפינען אייב אין וויניפעג איז דא א בעדערפניס און א מעגליכקייט פאר א אידישער קינדער שולע וואו די ערציהונג זאל אנגעהן נאך די נייעסטע פעדאגאגישע מיטלען און סיסטעמען דירעקט אין דער אידישער שפראך און וועלכע זאל זיין אזוי מאדעפיצירט אז די קורצע צייט ווען אונזערע קינדער בעזוכען די שולע זאל אויסגענוצט ווערען אויף צו ערלערנען גרינדליך די אידישע־שפראך, אידישע געשיכטע און אידישע ליטעראטור.

ווי שטענדיג און איבעראל, ביי יעדער נייע זאך, געפינען זיך אויך דא מענשעלעך מיט פלאטשיגע מוח'לעך און ניט גאר זויבערע נשמה'לעך, וועלכע פרעטענדירען צו האבען א מאנאפאל אויף אידישקייט און שטעלען זיך ארויס אלס גאטס סטראזשניקעס און נאך אידער וואס, ליארמען זיי שוין: „ראדיקאלען עליך אידען!". איך וועל דערום פרובירען אין דיעזען ארטיקעל צו אנאליזירען די פראגע פון 3 פערשיעדענע הויפט פונקטען: 1) די ראלע און אויפגאבע פון ערציהונג אין אלגעמיין, 2) די אויפגאבע פון ערציהונג ביי אונז אידען אין פערשיעדענע צייטען און יעצט און 3) ווי ווייט די יעצטיגע ערציהונג פערענטפערט די געשטעלטע אויפגאבען.

פאר אלעם מוז איך אבער ערקלעהרען אז איך וועל דא רעדען ניט פון ערציהונג אין אלגעמיין, נור פון שול ערציהונג בלויז. אגב ניט צו פערגעסען אז דער פערשפרעכענדער אנאליז איז אין צייטונגס ארטיקלען און במילא שוין ניט צו גרונדליך.

אלזא ו'טער פונקט: אין פערשיעדענע צייטען ביי פערשיעדענע פעלקער זיינען געווען פערשידען די אויפגאבען און פאדערונגען וועלכע מען האט געשטעלט צו דער שולע. מיט די פאדערונגען און אויפגאבען זיינען אויך געביטען געווארען די מעטהאדען און סיסטעמען פון לערנען און זאגאר די טיפען פון דער שולע זעלבסט.

עס איז געווען א צייט אין אייראפא ווען די שולע איז געווען ניט מעהר ווי א דרעסירונג אנשטאלט וואו די קינדער האבען בעדארפט אויסדרעסירט ווערען אין פערשיעדענע מאניערען, שפראכען און נעגענשטענדע. ניט ווייל זיי זיינען געווען נוצליך אין לעבען, נור איינפאך ווייל דאס האט געפאדערט די מאדע דער צייט. א היבשע ביסעל ליידען נאך יעצט אויך די גרעסטע צאהל שולען אין אייראפא און אויך אמעריקא פון יענע דרעסירונג איינבילדונגען. עס איז געווען א צייט ווען רוסלאנד האט געוואוסט בלויז פון צוויי טיפען שולען, איינע פאר איינגלעך און איינע פאר מיידלעך. עס איז געווען די אלטע מעטהאדע פון לערנען מיט דער קאזאצקע נאגאיקע די „אזבוקע" גלאגאל און פון וועלכער עס זיינען דערנאך ארויסגעקוקען די קאנדידאטען אויף מיליטערישע עמטער און גלחים, ביידע גלייך אונוויסענד.

די שולע ווידער פאר מיידלעך איז געווען בלויז א פלאץ וואו מען האט דרעסירט קונציגע מאניערען וועלכע זיינען אזוי נוצליך ווען מען וויל זיך ציינען אין א רעספעקטפולער געזעלשאפט און וואו מען מוז ווי פאפוגאיעס רעדען פראנצויזיש. ווען די פאדערונגען פון דער צייט זיינען אומגעביטען געווארען און אן אפיציער האט בעדארפט קענען אויסער שרייבען און לעזען אויך געאגראפיע און אריטמעטיקא, זיינען די מעטהאדען פערביטען געווארען אויף די יעצטיגע קאדעטען שולען. ווען עס איז געווארען אומבעקוועם אויסצושרייבען פון אויסלאנד פערשיעדענע פראפעסיאנעלע מענשען ווי דאקטוירים, אינזשינירען, מאשיניסטען און ד. גל. האט מען אנגעפאנגען שוין אויך אנדערע שולען צו בויען און אויך די סיסטעם פון לערנען און די גאנצע שפראך געביטען. פון דעם פערדרעהטען אלטען סלאוויאנישען „אזבוקע" איז געווארען דער מעהר לייכטערער „א בע ווע" און יעצט איז שוין אויך דאס פערביטען געווארען אויף דער מעהר לייכטער און נאטירליכער קלאנגען מעטהאדע.

עס וואלט פערנומען א היבשע ביסעל צייט און פלאץ אויסצורעכנען די אלע גלגולים וועלכע די שולע און די סיסטעמען פון לערנען זיינען דורכגעגאנגען ביז זיי האבען ערררייכט די מדרגה אויף וועלכע עס שטעהען יעצט די מאדערנע שולען און די לעהרע מעטהאדען.

אבער איינס איז פאר אונז קלאהר און דייטליך אז ביי אלע פעלקער און אלע צייטען האט מיט די געביטענע פאדערונגען פון לעבען זיך אויך געביטען די פאדערונגען צו דער שולע, מיט די געביטענע פאדערונגען צו דער שולע האבען זיך אויך געביטען די מעטהאדען און סיסטעמען פון לערנען ווי אויך די טיפען פון די שולען זעלבסט.

וואס זיינען אלזא ביי אנדערע פעלקער די הויפט אויפגאבען און געשטעלטע שול פאדערונגען וועלכע דארפען אונז, אלס אידען, אמיינסטען אינטערעסירען און פון וועלכע מיר דארפען לערנען? —

די שולע האט יעצט איין אלגעמיינע אויפגאבע און דאס איז: צוגרייטען דאס קינד צום לעבען און בעקאנען איהם מיט יענע הויפט פאדערונגען וועלכע דאס לעבען קען אין לויף פון יאהרען שטעלען צו איהם און געבען איהם יענע קאמפפס מיטלען אהן וועלכע עס איז געווארען אונמעגליך זיך צו עראבערען א פלאץ אין לעבען.

דאס איז, ווי געזאגט, אן אלגעמיינע פאדערונג. צוזאמען אבער מיט דיעזער פאדערונג איז ביי פערשיעדענע פעלקער שטענדיג געווען און איז אויך יעצט דא א צווייטע פאדערונג צו דער שולע און נעמליך: ניט נור דארף די שולע פארבערייטען דאס קינד צום קאמפף פאר מאטעריעלען וואהלשטאנד, נור מוז אויך זיין דער סקולפטור פון דעם קינדס נשמה פון וועלכער זי מוז אויספארמירען א געוויסען גייסטיגען געשטאלט נאך א געוויסען מוסטער, אין אנקלאנג מיט די בעדערפניסע און פאדערונגען פון פאלק.

אזוי זעהען מיר אז בעת דייטשלאנד האט נאך דער פעראייניגונג אין די פערציגער יאהרען פון פאריגען יאהרהונדערט געהאלטען אין איין ליידען ניעדערלאגען אויף'ן שלאכטפעלד און הויפטזעכליך פון די פראנצויזישע ארמעען. און דייטשלאנד האט געוואלט איינפלאנצען ליעבע צום טראהן און צו דער ארמעע, האט מען דערום מאדעפיצירט די לעהרע ביכער אזוי אז דער קעניג איז אידעאליזירט און סימבאליזירט געווארען אלס כמעט געטליכעס וועזען פאר וועלכען יעדער דייטש דארף זיך בוקען און פערהייליגען. די ארמעע איז געווען דער איינציגער בעשיצער פון קעניג און פון דייטשלאנדס וואהלזיין און מיט רעכט האט ביסמארק ערקלעהרט נאך דעם איינגעהמען פון עלזאס און לאטריין אז ניט דער סאלדאט מיט דער פיקע האבען בעזיעגט פראנקרייך און געוואונען די 2 רייכסטע פראווינצען פאר דייטשלאנד, נור דער לעהרער פון דער פאלקס שולע וועלכער האט ערצויגען אזעלכע געטרייע דייטשען און בראווע סאלדאטען.

ווען די טשעכען האבען זיך ארומגעקוקט אז זייער פאלק ווערט פערשלונגען פון דעם דייטשען און אז זייער קולטור איז צו שוואך צו קעמפפען געגען דער אלטעכטינער דייטשער קולטור, האבען זיי זייער „מאטיצא" געשאפען און אנגעפאנגען נייע לעהר ביכער ארויסצוגעבען. נייע לעזע ביכער צו דרוקען, נייע שולען און ליבראריס צו עפענען און די „מאטיצא" האט וואונדער געשאפען, די „מאטיצא" האט מחיה מתים געווען דאס טשעכישע פאלק.

ווען עס האט אנגעפאנגען ענג צו ווערען די יעזואיטען אין פראנקרייך און אין שפאניען, ווען זיי האבען דערזעהען פאר זיך א געפאהר אין דעם אויפלעבענדען ראציאנאליזם אין יענע לענדער און האבען זיך א לאז געטהאן אין דער פרייער אמעריקא, האט זיך דער אמעריקאנער פוריטאניזם און פראטעסטאנטיזם א טרייסעל געטהאן. די שווארצע קאפאטניקעס פון וועלכע זיי זיינען אנטלאפען, האבען אויף זיי א שרעק אנגעווארפען און זיי האט געגעסען שרעקען דער שיקזאל פון דער פרייער אמעריקאנער קאנסטיטוציאן. און עס איז געווען דער קלוגער לינקאלן וועלכער האט די שרעקענדיגע בערוהיגט און געזאגט: „מיר וועלען צוליעב קיינעם אונזער קאנסטיטוציאן ניט בייטען, שולען וועלען מיר בויען און וואס מעהר. די יעזואיטען וועלען דאן קיין שליטה איבער דעם פרייען גייסט פון אמעריקא ניט האבען.

אזוי זעהען מיר אז האנד אין האנד מיט דער פאדערונג צו דער שולע אלס א פארבערייטער צום קאמפף פאר דעם דא-זיין קומט די צווייטע, ניט ווענינער וויכטיגע פאדערונג צו דער שולע אלס אן ערציהונגס [illegible] מיט א געוויסען צוועק.

און יעצט קומען מיר צו צו[illegible]טען פונקט פון אונזער אבהאנדלונג, [illegible] נעמליך: „די אויפגאבע פון ערציהונג ביי אונז אידען אין פערשיעדענע צייטען און אויך יעצט.

אידישע און ענגלישע שוישפיעלער.

פון ב. גאלדשטיין.

די וואס האבען געלעזען אונזערע רעצענזיעס און קריטיקען וועגען אידישען טהעאטער און די שוישפיעלער וועלען צוגעבען דאס מיר שעמען זיך ניט זיי צו זאגען דעם אמת. דאגעגען עס זיינען פאראן איינציגע וואס בעהויפטען דאס אמאל ווענדען מיר צו זיי צו פיעל אן דעם מידת הדין. און שעהנערס — עס האט שוין זאגאר פאסירט ווען א שוישפיעלערין איז געקומען אין אפיס פון „קענעדער איד" און געהאט אזוי פיעל מוטה צו שרעקען דעם שרייבער פון דיעזע צייל[ע]ן מיט ניט אריינלאזען אין טהעאטער, ווייל — לויט זי האט בעהויפטעט — זיינען די צו-שארפע רעצענזיעס א גרויס שטערונג צו דער קאסע... און אנדערש מאל איז געווען א פאל — עס איז אפילו ניט פאסיג צו פערעפענטליכען — דאס מיר האבען אנגעהאהרען די אנאנסען צוליעב די רעצענזיעס — דאך האט עס אונז ניט אבגעהאלטען ארויסצוזאגען אונזער מיינונג וועגען די שוישפיעלער אזוי גוט ווי וועגען דער פיעסא.

אבער — עס מוז געזאגט ווערען — דאס אימער זיינען אונזערע פאדערונגען צו זיי געווען ניט ווי צו שוישפילער וואס מאכען בלויז 3—4 מאל פראבע, ניט ווי צו שוישפיעלער וואס זארגען פאר דעם „ומה נאכל?" — נור ווי צו ארטיסטען וואס האבען איין ציעל פאר זיך: איינלעבען זיך אין דעם טיפ, וואס זיי שטעלען פאר און ארויסברענגען איהם בולט און שארף מיט אלע אויסערליכע און אינערליכע געפיהלען און תנועות. און נאך אזעלכע פאדערונגען האבען מיר נאטירליך געפונען פיעלע פעהלערען.

אבגעגעבען האבען מיר זיך הויפטזעכליך מיט זייער שפיעלען אין די מעהר אדער ווענינער ליטעראר[י]שערע זאכען. די בילינע שונד פיעסען האבען מיר כמעט אלע איגנארירט.

וואלטען מיר וועלען מעהר גערעכט זיין מיט די שוישפיעלער וואלטען מיר געוועזען געמוזט נעהמען אין אנבעטראכט דאס די שוישפיעלער וועלכע טרעטען אויף אין איין וואך אין דריי פערשיעדענע פיעסא, — כמעט אלע שונד — קענען זיך נאכהער ניט אריינלעבען אין א העכערען טיפ געשילדערט פון א קינסטלער. עס איז שווער, אונגעהייער שווער, איבערצוגעהען פון ביידע קוני לעמעל אדער פון דער „גאלדענער חתונה" ביז „מירעלע אפרת" אדער „דער לעבעדיגער מת". דערצו פאדערט זיך א גרויסער בעגאבטער טאלאנט, פיעל קענטעניסע און געדולד.

אבער אויך דאס האבען מיר ניט אין אכט גענומען.

און נאך א זאך: אין אן עדיטאריעל מיט א פאאר וואכען צוריק האבען מיר געמאכט פארווירפע דער היגער אינטעליגענץ ווארום זיי שטעלען צום אידישען טהעאטער די זעלבע פאדערונגען ווי צום ענגלישען און דערביי האבען מיר פערגעסען צו בעמערקען אז צו די אידישע שוישפיעלער שטעלען מיר אליין גרעסערע פאדערונגען ווי צו די ענגלישע. און ניט נור מיר, נור די גאנצע אידישע קריטיק שטעלט צום מעסיגען אידישען ארטיסט פיעל גרעסערע פאדערונגען ווי צום געוועהנליכען ע נ ג ל י ש ע ן שוישפיעלער.

דאן ווען מיר זאלען למשל געבען א פערטעסט בערנארד שעהנגאלד, אדער נאטהאנזאן'ען אדער דזשייקאב פרענק מיט די געוועהנליכע שוישפיעלער פון די היגע ענגלישע טהעאטערע וואוהין עס קומען אלע וואך פרישע קאמפאניעס, דאן זיינען די אויבענדערמאהנטע אידישע דריי אקטיארען ריעזען.

און פערגעסט ניט די בעקוועמליכקייטען און דאס גוט לעבען פון אן ענגלישען אקטיאר, וועלכער זארגט זיך פאר דער קאסע גלייך מיט מיר. וועלכער איז איינגעאיפט אין זיין ראלע זייט מאנאטען און וועלכער האט א ביהנע מיט אלע קריפערלעך אהן קיין שטערונג.

מיר רעדען דא ניט פון א מאדאם ליפצין, פון מאדאם קאמינסקי, י. פ. אדלער אדער אנדערע אידישע סטארס און דערפאר ריידען מיר דא ניט פון די גרויסע ענגלישע „סטארס", נור פון די מעסיגע טאלענטע וואס מיר האבען געהאט אין וויניפעג. און ווען מיר זעהען דא די ענגלישע אקטיארען וועגען וועלכע מען פויקט אין אלע פויקען, מען צוקלעבט פאסטער גרויס און לאנג ווי דער אידישער גלות און געבען זיי א פערגלייך מיט די געוועהנליכע ארטיסטען פון אידישען טהעאטער זעהען מיר דאן אז ניט נאר האבען מיר זיך ניט מיט וואס צו שעמען, נור דאגעגען מיר פיהלען זיך דאן שטאלץ און עס פערדריסט אונז אויף די קאלטע „קענעדיענס" וואס פערשטעהען אזוי ווענינ וואס עס הייסט א וואהרער קינסטלער, א טאלאנטפאלער ארטיסט.

מיר וועלען דא ניט דערמאהנען ד ענגלישע אפערעטקעס, אדער די ענגלישע שונד שטיקער, וואו סיי די פיעסאן זיינען הונדערט מאל מעהר פערשונדעוועט אלס אונזערע און סיי די אקטיארען מעגען הייצען אין הרובע ביי אונזערע א גאנץ וואכעדיגען קאמיקער. דען ווי שונדיש א אידיש שטיק זאל ניט זיין בעגעגענט איהר דאך דארטען א טיפ, א סצענקע, א לעבעדיג בילד און, דער עיקר, א מענשליכען סארט שפיעלען. ביי זיי אבער איז דאס אזא קוואטש דאס עס איז אונמעגליך דערביי אויסצוזיצען א שטונדע צייט.

דערהויפט צרה מיט די אקטיארען אויף דעם ענגלישען סטיידזש איז די דעקלאמאציאן. דאס איז דער ערשטער סימן פון א שוישפיעלער א פינסטערע קאליקע, וועלכער קען ניט רעדען ווי א לעבעדיגער מענש און קען ניט דורכפיהרען קיין סצענע ווי א בשר ודם. אזא שוישפיעלער וועט זיך אימער „ברעקלען". רעדען און ארבייטען מיט „פליטערלעך", וועט זיך בעוועגען קאמעדיאנטיש, בקיצור ער וועט מאכען אלע „קונצען". נור ניט ווי א געוועהנליכער מענש.

און וויפיעל האט נעבעך יעקב גארדין זיך געפלאגט מיט אונזער גרויסען אדלער'ען ביז ער האט איהם ארומגעהיפעלט און איהם אבגעוועהנט פון דעקלאמירען? ווייל אויך ס'רוב אונזערע אקטיארען האבען געליטען די ערשטע צייט אויף דערזעלבער קרענק.

די אידישע קריטיקער זיינען מייסטענס ערצויגען געווארען ניט אויף דער ענגלישער קונסט און ניט מיט דער ענגלישער ביהנע, וועלכער צעהלט בסך הכל א 70 יאהר אדער עטוואס מעהר הינטער דער אייראפעאישער ביהנע. אונטערן ווארט ע נ ג ל י ש ע מיינען מיר ביידע סיי די אמעריקאנער און סיי די פון ענגלאנד. די ענגלישע טהעאטער נעהער זוכען ביים ארטיסט פאר אלעם אקטיארסקי שטיק, אקטיארסקי תנועות

די מעהרסטע פון ענגלישען פובליקום פאדערט אמיוזמענט. אנדערש אבער איז עס מיט די טהעאטער געהער אין רוסלאנד, דייטשלאנד, איטאליען א. ז. וו. דארטען איז די ביהנע עלטער און די ארטיסטען אזוי אויך די מענעדזשערס האבען מעהר אבשיי פאר דער קריטיק ווי פאר'ן פראסטען עולם. אגב קומט טאקע דער פראסטער עלעמענט אין א רוסלאנד זעהר ווענינ אין טהעאטער אריין.

די ענגלישע קריטיק איבער טהעאטער איז אויך זעהר אונגעהובעלט. עס איז למשל רעכט געווען אז א וויניפעגער צייטונג זאל שיקען אלס רעצענזענט צו קובעליק'ען דעם עדיטאר פון ספארט [א פאקט!] און יענער, זייענדיג א מבין אויף בייז-באל שפיעלער, איז אזא מבין אויף קובעליק'ס געטליכער קונסט, וויפיעל דער עזעל אויף דעם סאלאווי. נו האט ער טאקע דערום אזא קריטיק געשריבען.

פון א קופלעטין זינגערין ווידער איז רעכט אבצוגעבען גאנצע פיידזשעס און זי אויסלויבען ביז אין האג אריין, אין דער צייט ווען אויף'ן אידישען סטיידזש וואלט א אידישער קריטיקער איהר קיום געשענקט אויפמערקזאמקייט אין א פאאר שורות.

עס איז אפטמאל רעכט צוליעב דער סקירט פון אן אקטריסע זאל מען שרייבען פולע פיידזשעס, שטעלען איהר בילד אין „פולען סייז". ווער שמועסט ווען אל יפתח אדם פה לשטן די אקטריסע איז יונג און שעהן — פרעגט שוין בעסער ניט! די צייטונגען, טעגליכע ווי וועכענטליכע, זשורנאלען בילינע ווי ערנסטע — אלע, יונג און אלט, וועלען האלטען אין איין לייפען דאס „געטליכע וועזען".

א ו נ ז ע ר קריטיק אבער, די אידישע, איז אין דיעזען הינזיכט א סך אריבערגעוואקסען דער ענגלישער. ווען איהר לעזט די קריטיקען אפילו אין די אידיש טעגליכע צייטונגען און אפילו אין די אמעריקאנער וועמען מען איז חושד אין לייכטזין, אין „געלקייט", אין שונד — זיינען זיי לגבי דער קריטיק אין דער ענגלישער טעגליכער פרעסע ווי אייראפעער געגען כינעזער. די אידישע קריטיקער זיינען ערנסטער, פאדערען מעהר און ווערען ניט נתפעל פון יעדען נא־נישט, פון יעדער אונוויכטיגקייט.

עס איז פאראן א 4טע וואנד אויף דער ביהנע און דאס איז דאס פובליקום. אין יעדען שונד שטיק האט דער פערפאסער א חוב זיך איבערצושמועסען מיט'ן פובליקום. אבי נור דער פערפאסער קען דורך האנדלונגען ניט איבערגעבען קיין פאסירונגען זעצט ער אוועק אן ארטיסט מיט'ן פנים צו דער 4טער וואנד און ער דערצעהלט שוין. די אידישע קריטיק האט מסתם אמאל אויך געקעמפפט געגען דעם, דען ביי אונז איז עס יעצט ניט אזוי שכיח, וועהרענד אויף דער ענגלישער ביהנע איז די 4טע וואנד א גאנץ געוועהנליכע זאך. וואס עפעס — הא, הא — דער ארטיסט דערצעהלט שוין זיינע ביטערע צרות אדער זיסען נחת. און קיינמאל האב איך נאך אין א היגער קריטיק ניט בעמערקט קיין אנדייטונג אפילו געגען דיעזע פאיאצסטווא.

איך וואונדער זיך אפטמאל אויף אונזערע מה יפית'ניקעס וואס זיי קענען זיך גאר ניט אבלויבען פון אן ענגליש שטיק, פון אן ענגלישען רעצענזענט אין דער זעלבער צייט ווען צו א אידיש שטיק בעציהען זיי זיך אפטמאל גאנץ ערנסט און גלויבען ניט דער קריטיק זאגאר. אבער דאס איז שוין אונזער אלטע צרה.

פון וואס איך ווער יא בעגייסטערט אמאל איז פון דאס רייכקייט וואס עס הערשט אין „זייערע" טהעאטערע און אויף זייערע ביהנעס. אין א וואקער טהעאטער ווען מען דארף פארשטעלען א רייכע הויז, א געריכטס זאל, א רעסטאראנט, א האטעל און ד. גל. איז עס מיט אלע פיטשעווקעס, וועהרענד ביי אונז, ווער שמועסט אין א קליינס טהעאטער איז עס אזוי ארים, אזוי רחמנות-

שום צוייפעל פערשטעקט די אלע מעלאדראמאטישע סטארס, וואס קומען אלע וואך אהער, אין גארטעל אריין.

אויף ענדע וועט זיין אינטערעסאנט צו בעמערקען דאס אין ענגלאנד איז פשוט קיין מעגליכקייט ניטא פאר קיין דראמאטורג צו שאפען עטוואס גרויסעס און די שוישפיעלער קענען אזעלכעס ניט אויפפיהרען, ווייל עס איז פאראן — א צענזור... א צענזורע א-לא רוסלאנד. פאר דעם ווארען ארטיכט איז דארט פשוט קיין מעגליכקייט ניט פאראן וואו צו ענטוויקלען זיך. איבסען, מעטערלינק און זייער גלייכען איז [illegible] זיי שפיעלען און דער

אויס מיט די שוואכע טרובעס און סטענדס

ענדליך אפערען מיר אייך די קאלומביא

HORNLESS

נור וואס ארויסגעקומען. זייט אפ-טו-דייט.

ליריק $39.80

ענטהאלט 3 דאבל רעקארדס [15 סילעקשאנס] נאך אייער גוסט. $7.80 קעש און $4.00 מאנאטליך.

מיט א שטארקען דאבל ספרינג מאטאר. קלינגט אב די טענער, א צעהן אינטש טורן טייבל, דינסטע טענער ארם און די לעצטע וואטש קייס. העלע צוזאמענבונד, פערלירט ניט קיין פארטס

$29.00, $58.00, $80.00 א. ז. וו.

קליינע אויסצאהלונגען, צופריעדענהייט גאראנטירט.

נארדיקא, פאנשי, מערי גארדען, עליס נעלסאן, קובעליק, קאוואלעריע, ביזפאם א. ד. ג. זינגען און שפיעלען נור פאר „דיסק" קאלומביא גראמאפאן.

די „דיסק" סטייל איז די בעסטע. פון יעדע טויזענד מאשינען וואס מיר האבען לעצטען יאהר פערקויפט זיינען 934 געווען די „דיסק" סטייל און פון זיי 887 פון קאלומביא דיסק.

זייט זיכער צי ס'איז א קאלומביא

אידישע און אנדערע דאבל דיסק רעקארדס, 2 פערשיעדענע סילעקשאנס 85 סענט. איינמאל פרובט די נייע קאלומביא רעקארדס און איהר וועט מעהר קיין אנדערע קויפען. דויערהאפט. פיינער טאן מיט גאלד געצייכנט. 2 מינוטענדיגע 19 ס., 4 מינוט. 35 ס. מיר האבען סעקאנד הענד מאשינעס צו בארגיין פרייזעס. אלטע מאשינעס נעהמען מיר אן אין געלט. פערציג סטיילס פיאנעס; 30,000 רעקארדס.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטיידזש עוו. וויניפעג, מאנ.
נעקסט צו פייערוועטשערס.

פערלאנגט בוקוואלד'ס ברויט

די בעסטע און ריינסטע, געמאכט אונטער די סאניטאריום לאוס. יעדער איז ווילקאמען צו בעזוכען די בעקער שאפ.

123 Salter Street
Phone St.-Jhon 1655

די פאלקס בוכהאנדלונג

ב. מיללער און י. הורוויטש, פראפס.

מיר האבען ערהאלטען א גרויסען סטאק

העברעאישע מעטהאדען

ווי „בית הספר", מורה הילדים" „שפה חיה" און אנדערע ביכער דורך וועלכע אייערע קינדער קענען אהן פיעלע אנשטרענגונגען ערלערנען די העברעאישע שפראך. פרייזען — מעסיגע. קאנטרי ארדערס פינקטליך אטענדעט.

824 Main Street Phone St.-John 143

דער „קענעדער איד"

823 מיין סט. סט. דזשאן 1454

מאכט אלערהאנד פרינטינג אין אלע שפראכען צו די מעסיגסטע פרייזען.

איהר זאָגט

איהר ברויכט עס ניט. מיר זאָגען אזוי. למשל ווען איהר אונ-טערזוכט היינט אונזער ספעשיל פארשלאג פון פאוער און שטעלען אייך צופריעדען. ווי וועט אייער „לעדזשער בוק" אויסקוקען ווען איהר וועט נוצען סיוויק פאוער.

שטאָדטישע לייט און פאוער דעפּאַרטמענט

דזשיימס ג. ראסטאן, דזשענעראל מענעדזשער.

54 קינג סטריט פהאָן גערדי 1800

North End Realty Co.

I. Cooperstock & A. Avrin, Prop.

איידער איהר קויפט א הויז לוינט זיך אייך צו וויסען פריהער אונזערע באַרגיינס אין הייזער און אין לאָטס. מיר האָבען א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי פּראָפּערטיס, וואונדערבארע באַרגיינס. 1310]

482 SELKIRK AVE. PHONE ST. JOHNS 1354

ווען איהר ווילט גוט בעהאַנדעלט ווערען ביי עדעמס קוילען

D.E. ADAMS COMPANY COAL LIMITED WINNIPEG MANITOBA — HEAD OFFICE PHONES GARRY 740 & 741

13—4 דערמאָהנט דעם „קענעדער איד".

NORTHERN CROWN BANK

הויפּט אָפיס אין וויניפּעג

מזומן קאפּיטאל $2.200.000
גוט שטעהענדער ס"ה $17.000.000

יעדער דאַרף האָבען א סייווינג אַקאַונט! איהר קענט עפענען א סייווינג אַקאַונט מיט 1 דאָלאַר. עסקא וועט צונערעכענט האַלב יעהרליך

פּרעזידענט: סיר ד. ה. מאַקמיללאַן
דזשענעראל מענעדזשער: ראָבערט קאַמפבעלל
דירעקטאָר: האָנ. ד. ס. קאַמעראַן, לייטנ. גאוו. אָף מאַניטאָבא.

בּרענטש — קאָרנער סעלקירק אַוועָ. און מיין סט.

וו. ס. ריטשאַרדסאָן, מענעדזשער.

ספּעשיל נאָטיס צו שניידערס און פאַריערס

איך האָב גראָדע ערהאַלטען מיין פאָל סטאַק אין פּערזיאַן לאַמסקינס און אָטטערס. די לאַמס אימפּאָרטיר איך זעלבסט דירעקט פון יוראָפּ און זיינען שעהנע סחורה און ביים גלייכען פּרייז. די אָטטערס האָב איך אין נאַטירליכע קאָלאָרס און אויך געפּלענדעט אויף פּערשיעדענע פּרייזען. קומט גלייך און קלייבט וואָס איהר ברויכט.

R. S. ROBINSON, 171 JAMES STREET — IMPORTER AND EXPORTER OF RAW AND DRESSED FURS — PHONE MAIN 2311

אין אָלד קאַנטרי

שיפסקאַרטען אויף אלע הויפּט ליינס. ספּעשיל עקסקורשענס.

מיר האָבען אלערליי אויסלענדישע געלדער. מיר האָבען די בעס-טע ערענדזשמענטס צו שיקען אייער פריינד געלד אין אָלד קאַנטרי. אין אונזער אָפיס קענט איהר רעדען אויף אייער שפּראַך. טעלעפאָ-נירט אָדער שרייבט. יעדער בריעף ווערט פּינקטליך אַטענדעט. אָפען שבת און שבת אָבענד פון 7 ביז 9 אוהר.

TRENHOLME & TYMCHORAK

856 מיין סטריט — פהאָן סט. דזשאָן 427

בענקערס, בראָקערס, אינשורענס און שיפס קאַרטען אגענטען. מאָרטגיידזשעס און לאָאַנס.

ווילט איהר אייער פערד זאָל האָבען די ווערטה ווי א פריגען זיך רופען, דאַן זאָלט איהר קויפען אין דער

נאָרטה וועסט האַרנעס שאָפּ

און גוטע האַרנעס געפען א כאָפ, אייער פערד וועט דאַן אויסזעהן גרויסאַרטיג און שעהן.

73 דערבי סט. י. בעקער, פּראָפּ. The North West Harness Shop

עסט

שיקאַגאָ'ר סמוק פליש, קאָרענביף און צונגען. פרישע ווורשט, געסמוקטע סעמון, לייכטע לאָנטשעס, פרוכט און סאָדאַ וואַסער.

ס. מאַרגאָליס

13—3

260 דאַפרין עוועניו, (מיניזקס האָל).

AMUSEMENTS.

The Walker — CANADAS FINEST THEATRE

פהאָן גערדי 2520

פרייטאָג און שבת און שבת מאַטינע

„דהי טראַוועלינג סיילסמאַן"

אָב. $1.50—25 ס., מאַט. $1—25 ס.

3 נעכט פון מאָנט. 15 און מיט. מאַט. די אַמעריקאַנער גרעסטע קאָמיקערס

מאָנטגאָמערי און סטאָן

אין דער מיוזיקאַל קאָמעדיע

„דהי אָלד טאַון".

אָב. $2—25 ס., מאַט. $1.50—25 ס.

דאָנ. 18, פרייטאָג 19 און שבת 20טען די בעוואוסטע פליי

וויט עדגער טולס

מיט א גרויסער סטאָר קאַמפּאַני.

WINNIPEG

די היים פון די פּראָמינענטע אַרטיסטען

היינט און מאָרגען:

וואָט העפּענד טו דזשאָן

נעקסטע וואָך:

פּיערי דהי פּליינס.

אָב. 15 ביז 50 סענט.

מאַט. מאָנ., דינסטאָג, דאָנ. און שבת בעסטע סיטס 25 סענט.

Empress — PORTAGE AVE. EAST — DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE — WHERE EVERYBODY GOES

פון מאָנטאָג, 15טען יאַנואַר

8 דענסינג גוירלס 8
אין פּראַכטפאַל קונצינע טענץ.

מאַיע דעוולין און קאָמפּאַני
אין „דהי גוירל פראָם יאַנקערס".

דהי סטענטאָס
אין זעהר אַמוזירענדע נומערן.

אַלטוס בּראָדערס
אַרטיסטיק קלאָב מאַנאַפּולייטאָרס.

קאַי דע מריקא
און דאָס בילד פון קעניג און אינדיען.

בילדער און מאַרשאַלס אָרקעסטער.

מאַטינע טעגליך, 10, 15 און 25 סענט.
2 מאָל אָב. 10, 20, 25 און 35 סענט,
סיטס בעשטעלט מיין 2030

Grand THEATRE.

די וואָך פון 15טען יאַנואַר

אונזער פּראָמינענט סטאָק קאַמפּאַני אין א פּראַכטפאַל שעהנער פּליי

„ע ליטל אוטקעסט"

מאַטינע 10 און 20 סענט.

דינסטאָג, דאָנערשטאָג און שבת אָבענד 10 — 20 — 30 — 50 סענט.

BIJOU THEATRE.

היינט און אלע טאָג ערשטער נאַנג פון פּאַטאַ פּלעיס

פּראָגראַם ווערט געביטען מאָנטאָג מיטוואָך און פרייטאָג.

שעהנע סאָנגס ווערט געזונגען.

א ריכטיגער טהעאַטער וועלכער גיט א ריכטיגע שאָו.

ROYAL THEATRE

[illegible] און גרייטעסטע סאָנגס [illegible] געביטען 3 מאָל א וואָך

ELITE THEATRE

קאָר. פּאָרטידזש און סמיטה
הויכע קלאַס בילדער. 2612)
פּראָגראַם געביטען 3 מאָל א וואָך.

אין א פרעמד שטעדטיל

צוויי אויגען — ווי הימלען צוויי בלויע,
און אפשר נאָר שוואַרץ ווי די נאַכט,
איך ווייס ניט, דער אוועגד, די בוימער
א סוד דערפון האָבען געמאַכט.

איך ווייס ניט, צי קען זי נאָר ז נגען.
און לאַכען צי פּרובט זי אמאָל,
אַלץ שטענדיג געשושקעט, גע'סוד'עט,
מען זאָל ניט דערהערען איהר קול.

איך ווייס ניט, ווי רופט מען איהר מאַמען,
צי וואוינט ער דאָ נאָהענט, צי-ווייט,
צי האָט זי נאָך שוועסטער און ברידער,
צי זיינען זיי לייטישע לייט.

דאָך וויל זי כּים מיר זיך פער'קנס'ען.
איך פרעג ניט, איך רעד ניט קיין וואָרט
איך שיק גלייך נאָך אלע כלי-קודש
און שטעל אב א חופּה אויף'ן אָרט.

י. ראַלניק.

צו דער יוגענד.

רייס דער יוגענד'ס בונטע בלומען,
פלעכט פון זיי א קראַנץ,
נעהם דאָס מיידעל אין דיין אָרעם
'ן געה אַרויס אין טאַנץ.

איין זאַך, בחור, זאָלסטו וויסען:
בלומען שטייען אום געניסען
זאָל דער יונגער דור פון זיי;
און זאָל דיר דיין האַרץ ניט וועה טהון
אויף די געפּאַכדיגע קוויטען,
ס'איז פון נאַט געשטעלט אזוי.

י. ראַלניק.

פּראַקטישער שטאָדטפּרעפעקט

די כינעזישע שטאָדט טשאַנג-סו, האָט געפינט זיך איצט ביי די רעוואָ-לוציאָנערען אין די הענט, האָט זיך צו בעריהמען מיט איהר שטאָדט פּרע-פעקט, א פּראַקטישען מענשען, וועל-כער האָט די שטאָדט אויסגערוימט פון צוויי שלעק: בעטלער און שמוץ. ער האָט זיך ניט געשראָקען פאַר דער בעטלערשער אָרגאַניזאַציע און זיי גע-צוואונגען צו פערנעהמען זיך מיט האַנד אַרבייט. און אַרבייט איז געווען גענוג. די שטאָדט איז געווען מורא'דיג שמו-ציג — האָט דער פּרעפעקט אַרויסגע-שיקט גאַנצע מחנות מיליטער און פּא-ליציי און אונטער זייער השגחה האָבען די בעטלער געמוזט קעהרען און ריימען און אַרויספיהרען די בערג שמוץ און שטויב וואָס האָבען זיך אָנגעקליבען אין שטאָדט דורות לאַנג.

אַפּיל צו וויניפּעגער אידען.

זונטאָג דעם 13טען יאַנואַר ווערט פערופען א מאַסמיטינג פון דער נאָרד ענד רעליעף סאָסייעטי אין דער שוהל עדת ישורון אין מעקרעגאָר סט. מיר בעטען אלע וויניפּעגער אידען צו קומען אַנטיילנעהמען אין דיזען מיטינג. ווער עס וועט וועלען וועט זיך פערשרייבען פיר א מעמבער. זאָל יעדער געדענקען אַז מיט זיינע 25 סענט א מאָנאַט וועלען געהאָלפען ווערען פיעלע אָרימע קראַנקע מענשען און קליינע עופה'לעך.

מיט אַכטונג
די קאָמיטע.

אייס קאָפ וועהטאָג אין וויניפּעג.

אָרדערס פון אלע עקען פון אַמעריקא קומען אָן פיר די העדיק וויפערס וועלכע נעהמען צו קאָפ שמערצען אין 3 מינוט

דיא לייכאַ דראַג קאָמפּאַני

איז דאָס איינציגע פּלאַץ פאַר ריכטיגע און וויסענשאַפטליך צוזאַמענגעשטעל-טע מעדיצינס. דוד א. מאַנהיים

כעמיקער און אַפּטייקער

ROGER'S DRUG STORE
803 Main St. Phone St. John 1048

אלע אידען פון וויניפּעג דאַר-פען עס וויסען: אַז דער אָרדעסער בּאַרבער א. כאַראַך האָט געמופט פון 909 מיין סט. אין א שעהנערען און גרעסערען פּלאַץ 875 מיין סטריט, קאָר. יוקליד עוו.

Northern Wine Co.

[illegible] אַקעגען סיטי האָל.

בלוי ריבאָן פּראָדוקט איז ריינע שפּייז פּראָדוקטען

ריינקייט און שפּייז, וועלכעס איז אזא שטאַרקער בּענעהר פון יעדער הויז פרוי, איז זיכער דער מוסטער פון בלוי ריבאָן'ס וואַרע, קויפט בלוי ריבאָן'ס בעקינג פּאָודער, קאַפע, דזשעלי פּאָודער אָדער ספּאַיסעס, אַלע זיינען די זעלבע הויכע קוואַליטי. אויב איהר זייט ניט צופרידען, ברענגט צוריק די וואַרע און קריגט צוריק אייער געלד.

נ. טשערניאַק

וואַטשמייקער און דזשועלער

האָט אימפּאָרטירט א גרויסען סטאָק פון פער-שיעדענע דזשועלרי, וואַנדזייגערס און פּאָקעט זייגערס. קומט, עס וועט אייך לוינען צו זעהן אונזער נייען סטאָק.

876 מיין סטריט.

BUSTER BROWN CLOTHING CO.

Brofstein & Clark, Props.

מאַנופעקטשורערס פון האָלסייל קלאָ-דינג פון די ביליגסטע צו די בעסטע. ספּעשיליסטס פון יוטס, בּאָיס און קינ-דער פיין קלאָדינג און מענער פּענטס. דזשאָבערס, האָלסיילערס, ריטיילערס און פּעדלערס וועלען מאַכען געלד.

895 Main Street.

א פּראַקטישער בוק-קיפּער

זוכט שטונדען אַרבייט. זיך פרעגען ביי

י. שולמאַן, 475 פלאָרא עוועניו

דער צווייטער יעהרליכער

סייל

פון

טעסלער בּראָס.

שניידער געמאַכטע סוטס רעגולאַר פּרייז פון $35 ביז $38

פאַר $29.00.

דער סייל געהט אָן ביז דעם 15טען פעברואַר.

302 נאָטר דיים עוועניו
פהאָן גערדי 1306

ביי מיר קריגט איהר צו יעדער צייט אַלערליי געפּיים אויף פּראַקאַט צו חתונות און שמחות. שמש פון בני ציון

חיים בער טשופּאַק
343 פּריטשאַרד עוו.

פּאַרטרעפליכער שאַץ.

העססען סיגאַרעטס.

דער אָריענטאַלער סמוק.

10 פאַר 10 סענט.